

Jubilejas izdevums

ISSN 1691-8185

ALMA MATER

2014. gada rudens / 3

www.lu.lv

Zinātnes aizstāvis

Indriķis Muižnieks

Filantropija kā tradīcija

InCell –

kad pētnieki pievēršas
uzņēmējdarbībai

Runā
Universitātes absolventi

Articles supplied with annotations in English

Jaunās Latvijas Universitātes dzimšana

Atklāj savu unikālo «U» Latvijas Universitātē! Tā skan mūsu *Alma Mater* aicinājums visiem studētgrībētājiem Latvijā un ārvalstīs. Studēt Latvijas Universitātē, vienīgajā valsts klasiskā tipa universitātē, 95 gadus ir izvēlējušies vairāk nekā 250 tūkstoši cilvēku, kas visos laikos veidojuši mūsu sabiedrības intelektuālo eliti. Lielā mērā pateicoties šiem cilvēkiem, mēs šodien varam lepoties ar neatkarīgu valsti un stipru nāciju, savu valodu un kultūru.

Viens no pasaulē zināmākajiem cīnītājiem par cilvēktiesībām Nelsons Mandela ir teicis, ka izglītība ir pats spēcīgākais ierocis, ko cilvēks var izmantot, lai mainītu pasauli. Arī Latvijas valsts dibinātāji un veidotāji apzinājās, ka tieši izglītība ir tā, kas nodrošinās mūsu valstij un tautai ilgmūžību. Tāpēc nākamais darbs pēc nacionālas valsts proklamēšanas bija nacionālās universitātes izveidošana 1919. gada 28. septembrī, pirmo reizi dodot iespēju zinības apgūt pašu mājās un latviešu valodā.

Gandrīz gadsimtu Latvijas Universitāte ir attīstījusies kā nozīmīgākais nacionālās augstākās izglītības un zinātnes centrs, nododot, glabājot, radot un pavairojot zināšanas. Par šī centra simbolu kļuvusi LU galvenā ēka, Lielā aula ar vēsturiskajām ērgelēm Raiņa bulvārī, kur diplomus saņēmuši gandrīz visi mūsu *Alma Mater* absolventi.

Latvijas valsts un Latvijas Universitātes dibināšana un pastāvēšana ir pierādījums tam, ka mazas nācijas var piepildīt lielus sapņus. Tāpēc LU, 95. jubileju sagaidot, ir izvirzījusi vairākus ambiciozus, bet reālus mērķus. Pirmais – kopīgiem spēkiem un iesaistot Latvijas sabiedrību atjaunot vēsturiskās ērģeles, lai tās ne tikai atgūtu savu skanējumu, bet iegūtu arī mūsdienīgu noformējumu un apgaismojumu.

Otrais un lielākais mērķis ir Torņakalnā uzbūvēt vienu no Eiropā modernākajiem nacionālās augstākās izglītības un zinātnes centriem – LU Akadēmisko centru. Jaunā studentu pilsētiņa un tajā topošais Dabaszinātņu centrs būs pirmās augstākās izglītības celtnes, kas pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas tiks uzbūvētas no nulles un kopā ar jauno Latvijas Nacionālo bibliotēku veidos nākotnes izglītības, zinātnes un kultūras telpu, kurā tiek saglabātas mūsu vēsturiskās vērtības un radītas jaunas.

Tāpēc Latvijas Universitātes saimei jubilejā novēlu būt vienotai savā pārliecībā, vārdos un darbos atbalstot nākotnes Universitātes veidošanu nākamā paaudžu un valsts labā!

Dzīlā cieņā,

Latvijas Universitātes rektors prof. Mārcis Auziņš

Novēlējumi Latvijas Universitātes 95 gadu jubilejā	3
Andra Čudare Indriķis Muižnieks – jauno zinātnieku labais gans	5
Annija Petrova InCell – māka pārvērst zinātnes potenciālu uzņēmējdarbībā	8
Iveta Gudakovska Universitātes skaistākais vēsturiskais nams	10
Ivars Šteinbergs Starp medicīnu un filozofiju	12
Laila Kundziņa-Zvejniece Filantropijas tradīcijas Latvijas Universitātē starpkaru laikā	14
LU Preses centrs LU vēstures laika josla	16
Dace Silarāja Latvijas Universitātes vienaudze – Milda Purīte	20
Juris Borzovs Kā dai būt Latvijas Universitātei – 100?	21
Aiga Leitholde Studiju laikā vēlams būt maksimālistam	23
Evija Ansonska Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātei – 15 gadu jubileja	26
LU Preses centrs Latvijas Universitāte – Kobronskanstes cietokšņu mantiniece	28
Aktuāli notikumi Latvijas Universitātē no 2014. gada jūnija līdz augustam	30

Latvijas Universitātes izdevums. Iznāk kopš 25.09.1922.

ISSN 1691-8185. Reģistrācijas apliecība nr. 535

© Latvijas Universitāte, 2014

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz izdevumu obligāta

Izdevumu sagatavojis: LU Preses centrs, LU Akadēmiskais apgāds
Raiņa bulvāris 19–127, Rīga, LV-1586

Tālrunis: 67034329, e-pasts: info@lu.lv

www.lu.lv/almamater

Atbildīgās par izdevumu: Gundega Preisa, Ilona Vilcāne

Rakstu autori: Evija Ansonska, Juris Borzovs, Andra Čudare, Iveta Gudakovska, Laila Kundziņa-Zvejniece, Aiga Leitholde, Annija Petrova, Dace Silarāja, Ivars Šteinbergs

Tulkojums angļu valodā: LU Humanitāro zinātņu fakultātes profesionālās maģistra studiju programmas «Rakstiskā tulkošana» studente Guna Logina

Fotogrāfs: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Maketētāja: Ieva Tiltiņa

Korektore: Gita Bērziņa

Novēlējumi Latvijas Universitātes 95 gadu jubilejā

**Bioloģijas fakultātes dekāns
NILS ROSTOKS**

2014. gads zīmīgs ne tikai ar Latvijas Universitātes 95 gadu jubileju, bet arī ar Bioloģijas fakultātes 70. dzimšanas dienu. Mūsdienās Bioloģijas fakultāte piedāvā izglītību Latvijā visplašākajā bioloģijas apakšnozaru klāstā – no molekulām līdz ekosistēmām. Bioloģijas fakultātes kolektīva un studentu vārdā novēlu uz zinātni balstītu studiju attīstību dzīvības zinātnēs stiprā Latvijas Universitātē!

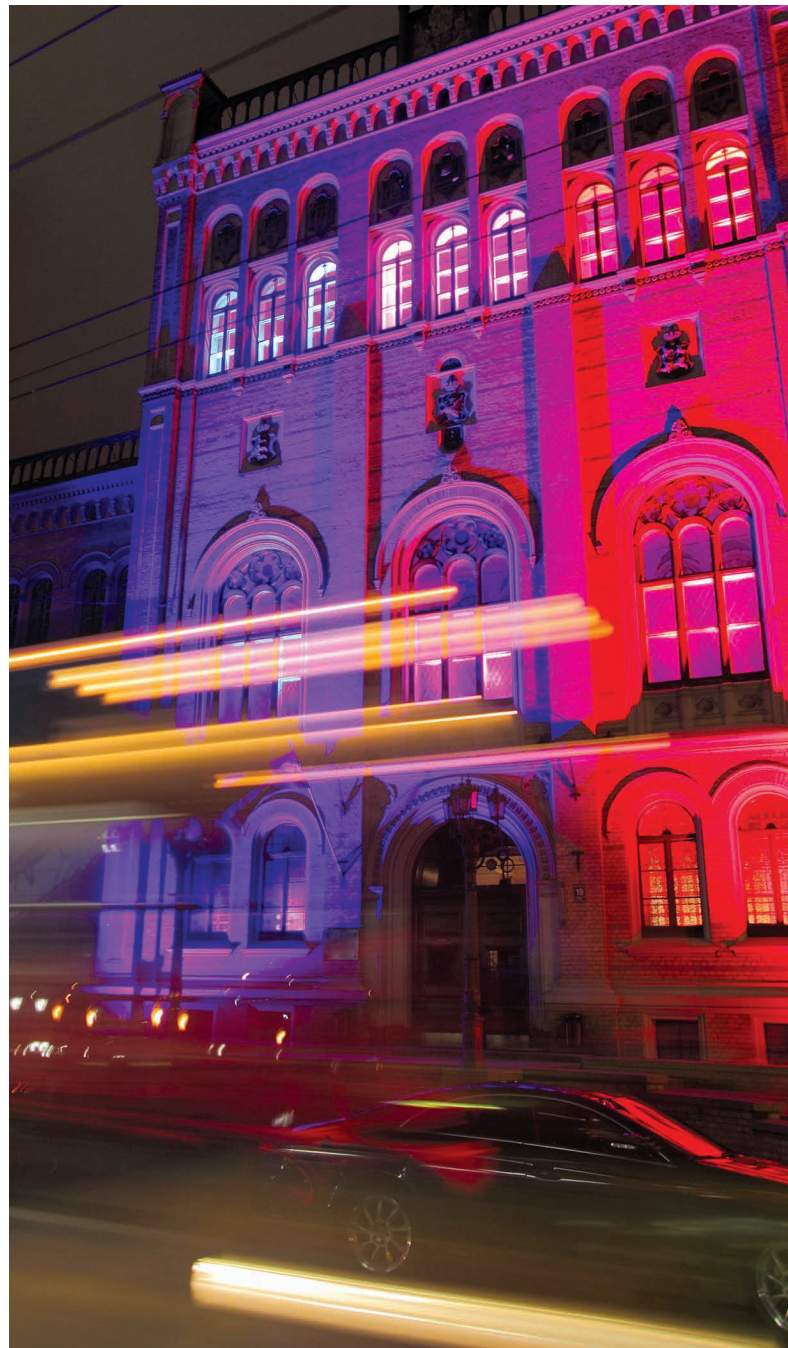
**Datorikas fakultātes dekāns
profesors JURIS BORZOVS**

Latvijas Universitātei vēlu drosmi atgūt savu vēsturi, publiski pasakot – esam tās Rīgas Politehniskās augstskolas tiešie mantinieki, ko 1861. gada 16. maijā (28. maijā pēc pašreizējā kalendāra) nodibināja Krievijas imperators Aleksandrs II. LU kā augstskola ir 153 gadus veca.

**Ekonomikas un vadības fakultātes
dekāne profesore INTA BRŪNA**

Latvijas Universitātes 95 gadi ir mūsu bagātība, tas ir mūsu kopīgā darba rezultāts, bet tas ir arī atspēriens nākotnei, tādēļ, jubileju sagaidot, Ekonomikas un vadības fakultāte visai LU akadēmiskai saimei novēl radošu nākamo darba cēlienu ar vēl skaidrāku mūsu vērtību izpratni un prasmi tās veiksmīgi izmantot. Lai studiju un zinātniskā darba mērķi vienmēr ir saistīti ar izcilību!

**Fizikas un matemātikas fakultātes
dekāns asociētais profesors
LEONĪDS BULIGINS**

Lai Universitātes loma sasniedz tādu līmeni, ka tās moto *Scientiae et patriae* («Zinātnei un tēvzemei») kļūst arī par politiku darba vadmotīvu.

**Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu
fakultātes dekāns profesors
OĻĢERTS NIKODEMUS**

Latvijas Universitātei 95 gados vēlu izaugsmi, kas sakņotos zinātkāros un prasīgos studentos, radošos docētājos, mūsdienu prasībām atbilstošā infrastruktūrā un cauri gadiem koptajās tradīcijās.

Humanitāro zinātņu fakultātes dekāne profesore ILZE RŪMNICIE

LU kā augstskolai 21. gadsimta izglītības lielajā «tirgus placī» jānovēl turēt veselīgu un pamatotu pašpārliecinātību, nezaudēt klasiskas saknes un pozitīvu akadēmiskumu. Jo pēc šīm vērtībām aizvien tieksies dažādu modernizāciju pārsātināti studētgrībētāji, tā kā daudz kas no noteiktā laikposmā mākslīgi aktualizētā lielākoties izrādās gaistošs.

bētāji, tā kā daudz kas no noteiktā laikposmā mākslīgi aktualizētā lielākoties izrādās gaistošs.

Juridiskās fakultātes dekāne profesore KRISTĪNE STRADA-ROZENBERGA

95 gadi pilni zināšanu ieguves, apstrādes un tālākdošanas. Zināšanas – tā ir vara. Juridiskās fakultātes vārdā gribu novēlēt, lai šajā naudas un varas vilinājumā laikmetā ikvienam Universitātes cilvēkam – kā studentam, tā docētājam – izdodas savas zināšanas izmantot visas sabiedrības un Latvijas labā, saglabājot cieņu pret sevi, savu tautu un savu valsti. Tad būs pamats mūs cienīt arī citiem. Lai izdodas šodien, rīt un nākamās 95 gadus!

izmantot visas sabiedrības un Latvijas labā, saglabājot cieņu pret sevi, savu tautu un savu valsti. Tad būs pamats mūs cienīt arī citiem. Lai izdodas šodien, rīt un nākamās 95 gadus!

Ķīmijas fakultātes dekāne asociētā profesore ANDA PRIKŠĀNE

Latvijas Universitāte jau vairāk nekā četrdesmit gadus ir mana vienīgā. Laiki mainījušies, bet tā vienmēr ir bijusi vislabākā un vismīļākā... Lai turpmāk *Alma Mater* daudz spēka un izturības nākotnes ideju īstenošanā un valsts uzplaukuma stiprināšanā. Lai nekad nezūd studentu uzticība un mīlestība!

Medicīnas fakultātes dekāne profesore INGRĪDA RUMBA-ROZENFELDE

Izaicinājums ir visas cilvēces darbības virzošais spēks. Rakstnieks un alpīnists Džeimss Ulmens to raksturojis vārdiem: «Ja ir okeāns, – mēs to šķērsosim. Ja ir slimība, – mēs to izārstēsim. Ja pastāv netaisnība, – mēs to labosim. Ja ir rekords, – mēs to pārspēsim. Ja ir virsotne, – mēs to ieņemsim.» Latvijas Universitātei jubilejā novēlu lielus izaicinājumus, kas ļauj sasniegt visaugstākos mērķus!

to pārspēsim. Ja ir virsotne, – mēs to ieņemsim.» Latvijas Universitātei jubilejā novēlu lielus izaicinājumus, kas ļauj sasniegt visaugstākos mērķus!

Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes dekāns profesors ANDRIS GRĪNFELDS

Latvijas pirmā un vienīgā klasiskā universitāte pastāv 95 gadus. Cienījams cilvēka mūžs, bet agra jaunība universitātei. Tieši pašlaik, tuvojoties pirmā gadsimta sliekšnim, visiem LU studentiem un darbiniekiem ar pārliecību jāstrādā, lai apliecinātu mūsu Universitātes vadošo lomu zinātnes un akadēmiskajā jomā ne tikai Baltijas reģionā, bet arī visā Eiropas augstākās izglītības telpā. Tas ir atbildīgs un izaicinājumu pilns uzdevums. Novēlu visiem veiksmi un panākumus mūsu kopējā darbā, kas veicina Latvijas sabiedrības un valsts izaugsmi, kā arī garantē studentiem iespēju iegūt kvalitatīvu un konkurētspējīgu augstāko izglītību.

Latvijas pirmā un vienīgā klasiskā universitāte pastāv 95 gadus. Cienījams cilvēka mūžs, bet agra jaunība universitātei. Tieši pašlaik, tuvojoties pirmā gadsimta sliekšnim, visiem LU studentiem un darbiniekiem ar pārliecību jāstrādā, lai apliecinātu mūsu Universitātes vadošo lomu zinātnes un akadēmiskajā jomā ne tikai Baltijas reģionā, bet arī visā Eiropas augstākās izglītības telpā. Tas ir atbildīgs un izaicinājumu pilns uzdevums. Novēlu visiem veiksmi un panākumus mūsu kopējā darbā, kas veicina Latvijas sabiedrības un valsts izaugsmi, kā arī garantē studentiem iespēju iegūt kvalitatīvu un konkurētspējīgu augstāko izglītību.

Sociālo zinātņu fakultātes dekāne profesore INTA BRIKŠE

Laiks neskrien, ja ejam tam līdzī, un kļūst relatīvs, ja to apdzenam. Lai ceļš uz priekšu vienmēr šķiet garāks, tālāks un skaistāks, nekā rauģoties atpakaļ!

Teoloģijas fakultātes dekāns asociētais profesors RALFS KOKINS

«Pie katra, kam daudz dots, daudz arī meklēs, un kam daudz uzticēts, no tā vēl vairāk atprasīs.» (LkEv 12,48)

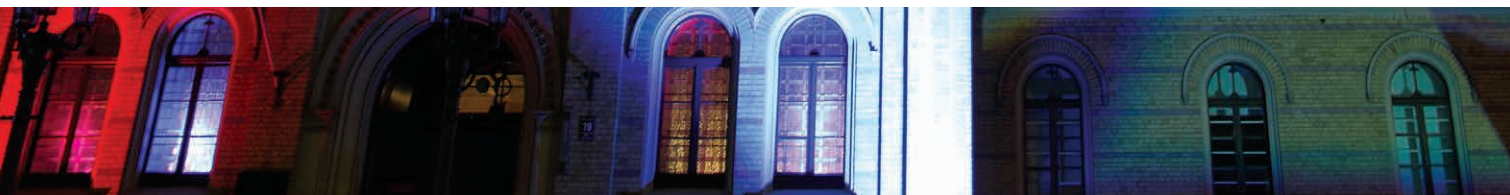
Lai vienmēr atceramies savu atbildību ne tikai cilvēku, bet arī Dieva priekšā! Lai mums ar Dievpalīgu izdodas šķietami neiespējamais – tautas izglītošana un mums visiem tik nepieciešamā pētniecība mūsdienu sarežģītajos apstākļos! Lai mūsu aicinājums, darbs un iesaiste dara gan mūs pašus, gan visu sabiedrību labāku un gaišāku!

Lai vienmēr atceramies savu atbildību ne tikai cilvēku, bet arī Dieva priekšā! Lai mums ar Dievpalīgu izdodas šķietami neiespējamais – tautas izglītošana un mums visiem tik nepieciešamā pētniecība mūsdienu sarežģītajos apstākļos! Lai mūsu aicinājums, darbs un iesaiste dara gan mūs pašus, gan visu sabiedrību labāku un gaišāku!

Vēstures un filozofijas fakultātes dekāns ANDRIS ŠŅĒ

Lai gan laiks virzās uz priekšu nenovēršami, ir jābūt vērtībām, kas ar katru gadu iegūst jaunas šķautnes un nezūdošu spozmi, tāpēc, tuvojoties savai pirmajai trīsciparu jubilejai, mūsu *Alma Mater* var novēlēt būt laikmetīgi modernai, tradicionāli stiprai un intelektuāli prestižai.

Indriķis Muižnieks –

jauno zinātnieku labais gans

Andra ČUDARE

Šoruden Latvijas Universitātei (LU) apritēs 95 gadi. No tiem 14 gadus Indriķis Muižnieks ir Latvijas Universitātes zinātņu prorektors – zinātnes aizstāvis, kurš iedvesmo, bet nebīstas pateikt arī skarbākus vārdus.

Lai atskatītos uz paveikto un plānoto zinātnē, saruna notiek Indriķa Muižnieka atvaļinājuma laikā – darbu esot tik daudz, ka vasaras baudīšana jāatliek, lai pēc pieciem gadiem augstskolas simtgadē ieceres būtu īstenotas.

Zinātnes ceļš / atskats uz paveikto

Pēdējie pieci gadi bija sarežģīts posms – tas bija laiks, kad sākās krīze un tika samazināts finansējums zinātnē, zinātniskās darbības atbalsta valsts programmas universitātēs tika pārtrauktas. No otras puses, parādījās lielāka apmēra granti no Eiropas Savienības, tādējādi finansiālo robu kaut

kā izdevās aizpildīt. Tagad Eiropas projekti ir beigušies, bet Latvijas zinātnes finansējums palicis tādā pašā līmenī kā pirms pieciem gadiem.

Prieks, ka attīstījusies sadarbība ar citu Eiropas valstu zinātniekiem, īstenoti daudzi vērtīgi projekti. Latvijas Universitātes zinātnes starptautiskais prestižs ir pieaudzis, par ko liecina tas, ka LU ir iekļuvusi vairākos starptautiskos reitingos. Dīvaini – finansiālais atbalsts ir samazinājies, bet augstskolas prestižs pieaudzis. Tātad darba efektivitāte ir pietiekami augsta, bet viss darbs lielā mērā balstās uz pasniedzēju un zinātnieku entuziasmu.

Pieaudzis doktorantu skaits, kas liecina, ka zinātne tik ātri vis neizmirs! Notiek intensīva Torņakalna Dabaszinātņu centra celtniecība. Tā mijas tās skumjās un priecīgās lietas. Piekritīšu kādreizējās izglītības un zinātnes ministres Tatjanas Koķes teiktajam – «viss, kas mūs nenogalina, padara mūs stiprākus». Domāju, ka zinātne ir kļuvusi stiprāka. Universitāte tomēr ir sarežģīts organisms, kas ir ārkārtīgi grūti administrējams – noteikumu un regulējumu ir daudz, sistēma kļūst arvien birokrātiskāka – tas arī apgrūtina reālās zinātnes darbību. Zinātnes jēgu un būtību nokauj bailes. Tādēļ nav jābaidās rīkoties, LU misija ir sniegt uz zinātnei balstītu izglītību.

Zinātne balstās uz spožajām zvaigznēm – spēcīgiem indivīdiem, tādēļ mums vienmēr jāmeklē cilvēki, kurus varētu piesaistīt. Mērķtiecīgi piesaistot personālu, varam padarīt LU vārdu redzamāku. LU ir daudz devusi citām

LU profesors

LZA akadēmiķis

Kopš 2000. gada
LU zinātņu prorektors

Kopš 1998. gada
LU Bioloģijas fakultātes
Mikrobioloģijas
un biotehnoloģijas
katedras vadītājs

Pētniecības intereses:
rekombinantu mikro-
organismu ģenētika
un fizioloģija, DNS
topoloģijas loma gēnu
aktivitātes regulēšanā,
mikroorganismu
sintezētie imūn-
modulatori

Foto: Sarmīte Livdāne

Latvijas augstskolām gan akadēmiskā personāla, gan rektoru ziņā – varētu teikt, ka LU ir Latvijas augstskolu rektoru kalve – gan Ventpils, gan Valmieras, gan Liepājas augstskolas rektori agrāk strādājuši LU. Bet arī mums pašiem jābūt atvērtiem citu augstskolu un citu valstu zinātnieku piesaistīšanai darbam LU.

Izglītības un zinātnes mijiedarbība

Strikta zinātnes un izglītības nodalīšana ir padomju laika palieka, kad fundamentālā zinātne bija koncentrēta Zinātņu akadēmijas institūtos. Daudzi gan vēl atceras padomju laika Zinātņu akadēmijas laikus ar nostalgiju. Iemesls – tolaik salīdzinot likās, ka akadēmijas institūti ir privileģētā situācijā, naudas pietika, bet atskaites bija minimāli birokrātiskas – «uzrakstiet gan, bet ne vairāk kā lappusi».

Pasaulē jaunas zināšanas meklējošā, fundamentālā zinātne ir piesaistīta universitātēm. Tiesa, Vācijā ir arī Maksa Planka institūtu sistēma, kur notiek izcili teorētiskie pētījumi, bet amerikāņi uzskata, ka ASV zinātne attīstās straujāk, tieši pateicoties zinātnes integrācijai ar universitātēm, bez šādiem teorētiskās zinātnes centriem, kas nav piesaistīti studijām. Protams, zinātne eksistē arī ārpus universitātēm – daudzām ministrijām un firmām gan ASV, gan citur pasaulē ir savi pētniecības institūti, bet tie strādā ar noteiktiem uzdevumiem un reizēm pat nedrīkst publicēt savus rezultātus – tie pieder naudas devējam, kas varbūt nemaz negrib, lai visa pasaule uzzina kādas jaunas tehnoloģijas detaļas vai epidēmijas izplatīšanās riskus. Arī Latvijā ir valsts pakļautībā esoši institūti, kas risina neapšaubāmi svarīgus

jautājumus, piemēram, par mežu vai zivju resursiem, tiem jābūt saistītiem ar atbilstošo nozaru ministrijām, bet teorētiskie pētījumi ārpus universitātes Latvijā, manuprāt, ir neattaisnojami dārgs prieks. Ar laiku varētu attīstīties arī institūti, kas saistīti ar ministrijām, bet strādā uzņēmēju interesēs, Somijā ar labiem panākumiem strādā VTT – tehnoloģiju institūts, Vācijā – Fraunhofera institūtu sistēma. Šādiem institūtiem daļu naudas dod valsts, daļu – uzņēmēji; valsts dod pamatu, bet uzņēmēji saka, ko īsti vajag izpētīt.

Šobrīd universitāšu darbības spektru papildina mijiedarbība ar sabiedrību. Mūsu uzdevums vairs nav tikai zināšanu radīšana un apguve, bet arī to izmantošana sabiedrībai vajadzīgās jomās.

LU kopā ar Rīgas Tehnisko universitāti (RTU) un Latvijas Organiskās sintēzes institūtu ir izveidojusi biedrību BIRTI – Baltijas Inovatīvo pētījumu un tehnoloģiju institūtu, kur augstskolas kopā ar uzņēmējiem meklē jaunus sadarbības ceļus, lai izveidotu tehnoloģiju attīstības infrastruktūru. Diemžēl pat lielākie Latvijas uzņēmumi, skatoties pasaules mērogā, tādi punduriši vien ir. Loģiski, ka viņiem atrast resursus pētniecībai ir grūti, un, pat ja šim mērķim izveidotu speciālu laboratoriju vai darbnīcu, viens uzņēmums to nespētu efektīvi izmantot. Tādēļ šāda infrastruktūra būtu jāveido kopā ar universitātēm – tas būtu labs resurss gan studijām, gan tehnoloģiski nozīmīgiem pētījumiem, gan jaunām idejām ražošanai. Pēdējos gados, pateicoties dāsnām Eiropas stipendijām, ir pieaudzis aizstāvēto doktora darbu skaits, tomēr vairums jauno zinātnieku aiziet strādāt augstskolās, institūtos vai valsts pārvaldē. Būtu labi, ja

«Baltijas Inovatīvo pētījumu un tehnoloģiju institūta infrastruktūras (BIRTI)» platformas projektu prezentācija ES Mājā. BIRTI Padomes loceklis, Latvijas Universitātes zinātņu prorektors prof. Indriķis Muižnieks

vismaz puse doktoru nodarbotos ar pētniecību tieši uzņēmumos. Līdz tam mums gan vēl tālu, viens no nākamo piecu gadu uzdevumiem ir attīstīt sadarbību starp universitāti un uzņēmējiem. Varētu domāt, ka RTU šis uzdevums ir vieglāk veicams, inženieriem jau studiju laikā var veidoties kontakts ar uzņēmumiem. Tomēr LU ir milzīgas priekšrocības, ja strādājam nevis modernizācijai, bet inovācijai. Teorētiskie pētījumi ir nepieciešami patiesi jaunu produktu, pat virzienu attīstībai. Piemēram, teorētiskie pētījumi bioloģijā par organisma attīstību un šūnu diferencēšanos ir pamats cilmes šūnu tehnoloģiju izmantošanai medicīnā – tas arī ir viens no perspektīvajiem pētījumu virzieniem LU.

Zinātņu prorektora izaicinājumi

Galvenais izaicinājums ir sabalansēt uz iniciatīvu balstīto zinātnes attīstību ar birokrātiskajiem regulējumiem. No administratora viedokļa varētu teikt, ka zinātnieki ir pilnīgi neregulējami, pat trakī. Tomēr, lai cik neparedzamas nebūtu zinātnieku idejas, administratoram būtu jādara viss iespējams, lai atrastu iespējas tās atbalstīt. LU bagātība ir cilvēki. Un zinātņu proktoram jābūt galvenajam zinātnieku palīgam viņu darbā, lai palīdzētu tikt galā ar birokrātiskajām prasībām, izmaksu un darba gaitu uzskaiti un kontroli, tajā pašā laikā nenokaujot zinātnes garu. Esmu kā gans, kas sargā un mazliet arī ierobežo, jo lauks, kurā ganāmieši, ir ļoti sarežģīts, bet gribas, lai pašu zinātnieku iniciatīva ir visa pamatā.

Ja kāds saka, ka zinātnieks no rīta atnāk uz darbu un precīzi īsteno pirms mēneša sastādīto dienas plānu – neticu. Varbūt kādu brīdi jā, bet tas var kļūt par kaitinošu rutīnu, jo īstā zinātniskā aktivitāte ir ārkārtīgi radoša. Zinātnei un mākslai ir daudz kā kopīga.

Cik radoši ir mani pētījumi? Jāatzīst, ka tie buksē, jo jānodarbojas ar administrācijas lietām. Parasti izmantoju vasaras, lai strādātu laboratorijā, bet šogad vairāk skraidu pa ministrijām un aģentūrām. Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas katedrā notiek gan visai teorētiski, gan arī ļoti lietišķi pētījumi. Kā piemēru teorētiskajam darba virzienam var nosaukt pētījumus par to, kā ģenētiskās informācijas telpiskais sakārtojums ietekmē informācijas ekspresiju. Ģenētiskais kods nosacīti sastāv no burtiņu secības, mūsdienās vairs nav

Latvijas Universitātes
94. gadadienai veltīta
LU Senāta svinīgā sēde

Studentu zinātnes nedēļas plenārsēde, vada SZB CP priekšsēdētājs Indriķis Muižnieks. 1982. gada 8. aprīlis

problēmu izlasīt miljoniem un miljardiem zīmju garas koda virknes. Sarežģītākais ir tas, ka dabā šos burtiņus nelasa lineārā secībā, kods ir salocīts murskulī šūnas iekšienē, notiek mijiedarbība starp koda zīmēm, kas lineārajā ķēdē ir tālu cita no citas. Pētot nelielu gredzenveida ģenētiskā koda nesēju molekulu, plazmīdu, darbību baktērijās, gribam saprast, kā iedzimtība funkcionē trīsdimensiju telpā. Praktisks pētījums savukārt ir par mikroorganismu proteīniem, kas spēj veicināt ievainojumu sadzīšanu. Tiesa gan, tikai ādā, nevis dvēselē.

Tāpat kā visur zinātnē, arī manos pētījumos finansējuma jautājums vienmēr ir sāpīgs, bet, pateicoties Eiropas Savienības atbalstam, esam iepirkuši dažādu aparatūru. Tas, kā dēļ agrāk katru vasaru braucu Vāciju, nu ir izdarāms tepat mūsu laboratorijās. Tomēr nevar jau pateikt, ka visu nepieciešamo nopirksim un sēdēsim mājās – domu apmaiņa ir tā sāls!

Latvijas Universitāte ir mūsu valsts attīstības pamats. Tuvākajos gados gribu redzēt, kā attīstās jaunais LU Dabaszinātņu centrs Torņakalnā, ceru, ka Universitāte kļūs atvērtāka sabiedrībai. Prieks par zinātnes komunikācijas attīstību, bet arī šajā virzienā daudz kas vēl veicams, lai gan skolēni, gan pensionāri saprastu, kāpēc Latvijā ir iespējama un vajadzīga zinātne. Gribu vairāk starptautiskas sadarbības un vienotu izpratni ar vietējiem uzņēmējiem par to, ko viņi sagaida no zinātniekiem Universitātē un ko Universitāte tiešām spēj dot.

Indriķis Muižnieks, Mentor of Young Scientists

The UL Science Pro-Rector Indriķis Muižnieks has been a supporter of science and a mentor and inspirer of young scientists for fourteen years. Before UL turns 100, he wants to achieve the unity of education and science, sufficient finances and never-ending initiative of scientists. Indriķis Muižnieks believes that the UL is the key to the development of the state and that the true treasure of the UL is the people.

InCell –

māka pārvērst zinātnes potenciālu uzņēmējdarbībā

Annija PETROVA

Trīs uzņēmīgi Latvijas Universitātes (LU) Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas katedras zinātnieki februārī nodibināja uzņēmumu *InCell*. Mazāk nekā pusgada laikā Annas Ramatas-Stundas, Jāņa Ancāna un Mārtiņa Boroduška dibinātais *start-up* uzņēmums saņēmis starptautiski atzītu sertifikātu un finansiālu atbalstu konkursā «Atspēriens».

Katra nedēļa sākas ar jauniem izaicinājumiem

«*InCell* sniedz *in vitro* jeb laboratorijas testēšanas pakalpojumus kosmētikas, farmācijas aktīvo vielu un galaproduktu ražotājiem. Tāpat uzņēmums izstrādā reģeneratīvās jeb ar audu un orgānu atjaunošanu saistītās medicīnas tehnoloģijas cilvēku un veterinārajai medicīnai, kā arī sniedz konsultācijas tādu izstrādājumu ražotājiem,» stāsta LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas katedras pētniece un *InCell* līdzdibinātāja Anna Ramata-Stunda.

«Ar savu darbu palīdzam klientiem ātri un efektīvi attīstīt un ieviest ražošanā jaunus produktus,» norāda pētniece. Piemēram, uzņēmums palīdz atlasīt dabīgas izcelsmes

aktīvās vielas jutīgai ādai vai novērtē klienta izstrādātās aktīvās vielas bioloģiskās īpašības, izmantojamās koncentrācijas. Papildus pēc klientu pieprasījuma analizē tirgū jau esošus līdzīgus, konkurējošos produktus, arī novērtē produkta attīstības potenciālu. Uzņēmuma klienti ir gan vietējie, gan Rietumeiropas kosmētikas un higiēnas preču ražotāji.

Zinātniekiem jānodarbojas gan ar savas nozares zinātniskās literatūras un patentu analīzi, gan jāveic darbs laboratorijā. «Novērtējam klientam interesējošu aktīvo vielu un receptūru drošību, efektivitāti, izmantošanas iespējas dažādos produktos,» skaidro A. Ramata-Stunda. *InCell* mērķis ir nodrošināt kvalitatīvu *in vitro* testēšanas un konsultāciju sniegšanu klientiem un ilgtermiņā attīstīt tehnoloģiju risinājumus reģeneratīvajā medicīnā. «Šobrīd ikdienas mums nav – katra nedēļa sākas ar jauniem izaicinājumiem,» saka pētniece. Uzņēmumā uzsver arī augstu pakalpojumu kvalitāti.

Sarežģījumus uzņēmuma dibinātāji uztver kā izaicinājumus. Tāpat zinātnieki rēķinājās, ka bez tiešajiem pienākumiem būs daudz papildu darbu, kas saistīti ar administratīviem, mārketinga un finanšu jautājumiem. «Labi tiekam paši galā un, ja nepieciešams, piesaistām citu nozaru profesionāļus,» atzīst A. Ramata-Stunda.

Svarīgs ir komandas darbs

Lēmums veidot *InCell* bijis pārdomāts, un ideja par uzņēmējdarbību radās vairāk nekā pirms gada. «Laika gaitā bija uzkrājušās idejas, katrs individuāli bijām attīstījuši kompetences, kurām vislabāko tālākas attīstīšanas ceļu redzējām sava uzņēmuma veidā,» stāsta uzņēmuma dibinātāja.

Uzsākt darbu stimulēja arī saziņa ar vietējiem un Rietumeiropas uzņēmumiem. Tieši tas ļāva noteikt, kādus pakalpojumus un konsultācijas pieprasa potenciālie klienti. «Protams, gan klientu, gan sadarbības partneru pozitīvā pieredze, veidojot savus uzņēmumus, ir papildus rosinājusi mums uzsākt aktīvu darbību.»

Savukārt LU Attīstības un plānošanas departamenta Inovāciju centra vadītājs Matīss Neimanis uzsver, ka noteicošā loma katrā uzņēmumā ir tieši komandai. «Būtiskākā lieta ir, ka šie cilvēki bijuši ļoti aktīvi, komanda vēlējas kaut ko sasniegt un izdarīt.» Arī Inovāciju centrs ar konsultācijām ir aktīvi atbalstījis zinātniekus uzņēmējdarbībā. M. Neimanis stāsta: «Ja būs ļoti laba ideja, bet nebūs komandas, varbūtība, ka tur kaut kas sanāks, būs neliela.» Viņaprāt, *InCell* ir labs piemērs arī citiem akadēmiskās vides pārstāvjiem, jo gados jaunie zinātnieki apliecina to, ka var piedāvāt labu ideju. Tādējādi viņi pierāda, ka akadēmiskā darbība nav atrauta no reālās darbības, uzņēmējdarbības.

Attīstībā ir pārsnieguši plānoto

Šobrīd ieguldījumus prasa tālākā uzņēmuma attīstība, tāpēc ienesīgums neesot tik nozīmīgs, skaidro A. Ramata-Stunda. Arī LU Attīstības un plānošanas departamenta projekta vadītāja asistents Māris Jansons norāda, ka par uzņēmuma līdzšinējo darbību runāt vēl ir pārāgri. «Atbilstoši realizējot savus attīstības plānus, darbība būs peļņu nesoša,» prognozē A. Ramata-Stunda.

M. Neimanis stāsta: «Viņi ir ļoti aktīvi strādājuši, meklējuši dažādus atbalsta instrumentus, kā piesaistīt finansējumu sākotnējai darbībai, arī par ārvalstu tirgiem jau ir apkopējuši informāciju.» Pusgada pastāvēšanas laikā saņemtais kvalitāti apliecinātais sertifikāts būtiski palīdz piesaistīt jaunus klientus. Tāpat M. Neimanis ir pārliecināts, ka iegūtais atbalsts konkursā «Atspēriens» apliecina to, ka ideja jau ir novērtēta plašākā sabiedrībā. Tādēļ arī A. Ramata-Stunda uzsver: «Pat esam pārsnieguši plānoto.»

Rietumeiropā lielāks finansējums

Latvijā ir vairāki uzņēmumi, kuri veido inovatīvus produktus un kurus dibinājuši zinātnieki. Tie arī turpina veiksmīgu sadarbību ar universitātēm un institūtiem. «Starp šādiem uzņēmumiem var minēt SIA *Biosan*, ar kuru arī esam uzsākuši sadarbību mums nepieciešamas specifiskas iekārtas izstrādē,» norāda A. Ramata-Stunda. Viņa skaidro, ka īpaši

No kreisās: Mārtiņš Borodušķis, Jānis Ancāns, Anna Ramata-Stunda. Foto: Reinis Oliņš

liels potenciāls Latvijā ir veidot līdzīgus uzņēmumus, ja atrodamas tirgus nišas, kurām nepieciešamas padziļinātas zināšanas un plaša pieredze. «Zinātniekam, vēloties uzsākt uzņēmējdarbību, jābūt ne tikai specifiskām zināšanām un pieredzei, bet arī vēlmei uzņemties atbildību un nedaudz spītības.»

Turklāt zinātniekam jābūt gatavam, ka būs nepieciešams nodarboties arī ar dažādiem administratīviem jautājumiem, bieži jākomunicē ar partneriem un klientiem. «Daļai zinātnieku ir ļoti teorētiskas idejas un neliela izpratne par tirgu, tas ir vēl viens iemesls, kādēļ nav daudz zinātnieku uzņēmumu,» stāsta A. Ramata-Stunda.

Savukārt M. Neimanis par vienu no būtiskākajiem iemesliem, kāpēc zinātnieki aktīvi neveido savus uzņēmumus, uzskata finansējuma trūkumu. Iesaistīties uzņēmējdarbībā nozīmē riskēt un daudz ieguldīt: «Cilvēks tomēr biežāk izvēlas stabilu dzīvi.»

Arī *InCell* dibinātājs Jānis Ancāns uzsver: «Rietumeiropas valstis sniedz būtisku atbalstu zinātniekiem, veidojot *startup* uzņēmumus, un palīdz komercializēt savas idejas, sākotnēji uzņēmumiem saglabājot zināmu saikni ar universitātēm.» Tādējādi jaunie uzņēmumi iesaistās zināšanu pārnēsē. Tieši tādēļ tos arvien vairāk atbalsta no dažādu programmu un grantu puses, arī no ES kopējā budžeta.

Plāno iesaistīt studentus

Šobrīd *InCell* aktīvi apgūst eksporta tirgus, galvenokārt koncentrējoties uz Vācijas un Centrāleiropas tirgiem. Savukārt no 2015. gada uzņēmums sāks pakalpojumu sniegšanu un produktu virzīšanu arī uz NVS un Tuvo Austrumu reģionu, ar plāniem dalās A. Ramata-Stunda. Taču M. Jansons norāda, ka liela nozīme ir līdzīgu ideju popularizēšanai studentu vidū. «Manuprāt, studentos ir potenciāls, nevis jau esošā akadēmiskajā personālā.»

Kopš uzņēmuma dibināšanas arī domāts par studentu iesaisti. Ir plānots iesaistīt vienu vai divus studentus gadā, kas varētu izstrādāt uzņēmumā kursa vai bakalaura darbu. «Šī būs lieliska iespēja topošajiem speciālistiem gan piedalīties zinātniskajā darbā, gan gūt ieskatu uzņēmuma darba organizācijā,» saka A. Ramata-Stunda. Studentu iesaistīšana ir arī izdevīga, jo ļauj atlasīt un «izaudzināt» turpmākos darbiniekus. «Piesaistot studentus, esam ieinteresēti ilglaicīgā sadarbībā un jaunā speciālista karjeras izaugsmē.»

InCell: Turning Science into Business

InCell was established in February by Anna Ramata-Stunda, Jānis Ancāns, and Mārtiņš Borodušķis, three determined scientists of Microbiology and Biotechnology Chair of the UL. In less than six months the new start-up has received an internationally acknowledged certificate and a financial support provided by a grant programme *Atspēriens*. *InCell* actively examines export markets, focusing on Germany and Central Europe. Students have been involved in the work of *InCell* since its establishment, and one or two students per year will work for the company and develop their course papers or bachelor theses.

Toreiz...

Nams Totlēbena bulvārī 4. Foto no Kerkoviusu dzimtas arhīva

Universitātes skaistākais vēsturiskais nams

Iveta GUDAKOVSKA

Toreiz...

Darbs abonementā, 1987. Foto no LU Bibliotēkas arhīva

...un tagad

Latvijas Universitātes Bibliotēkas ēka, 2013. gads

Rīgā visbiežāk pārdēvētajā ielā¹ – Kalpaka bulvārī – atrodas Latvijas Universitātes renovētais un skaistākais vēsturiskais nams, valsts nozīmes kultūras piemineklis, kas atzīts par vienu no labākajām neogotiskā stila ēkām Rīgā.

Savrupnams Kalpaka bulvārī 4 celts no 1874. gada līdz 1878. gadam vācbaltieša L. V. Kerkoviusa ģimenei pēc Vidzemes guberņas arhitekta J. Baumaņa projekta. Lielās dzimtas pārstāvji Rīgā ieradās 18. gadsimtā. L. V. Kerkoviusa vecvecāki ieceļoja no Biržiem Lietuvā, bet tagad viņu pēcteči sastopami vairāk nekā 70 pasaules pilsētās.

...un tagad

Lietotāju apkalpošanas zona Bibliotēkā Kalpaka bulvārī, 2014. Foto: Iveta Gudakovska

Nama arhitektūra ir stilizētās gotikas formās transformēts nedaudz romantizētas pils variants pilsētvidē. J. Baumanis fasādē ir apspēlējis gan iluzoru pils efektu ar dažādo logailu formu, gan savrupmājas pieteikumu, izceļot to ar divdaļīgo krāsojumu un stūra tornīti, kura aprises izaug no erkera, tā paplašinājumā veido ceturto stāvu un uzsver ēkas asimetriju. Savrupnamu ievēroja Krievijas imperators Nikolajs II, kas 1910. gada jūlijā piedalījās Rīgas svinībās par godu 200 gadiem Krievijas sastāvā. Rīgas apmeklējuma laikā viņš interesējās par pils Totlēbena bulvārī 4 īpašnieku. Kopš tā laika L. V. Kerkoviusa ģimenē ēka tika saukta par pili, atceras Eižens Deubners (*Eugen Deubner*)².

Nama iekštelpās no velvēta vējtvera var nokļūt centrālajā kāpņu laukumā, no kura pa labi bija ieeja saimnieka apartamentos. Tālāk uz priekšu paveras elegantā kāpņu telpa ar aupšupejošām, nedaudz čīkstošām ozolkoka vītņveida kāpnēm ar slaidiem, virpotiem koka balustriem un meistariģi veidotu liekumu. Šeit arī sākas savrupnama stāsts, kas, mainoties īpašniekiem, ir piedzīvojis daudzas iekštelpu pārbūves. Arhitektoniski mākslinieciskās inventarizācijas laikā 2004. gadā izdevās apstiprināt nama sākotnējās arhitektūras oriģinālus un konstatēt saglabājušos polihromos 19. gadsimta beigu interjerus, kas raksturīgi sakrālo celtnu arhitektūrai un restaurēti ēkas renovācijas laikā (2012–2013). Piemēram, nelielās kamīna telpas greznā apdare ir izcils sava laika interjera kultūras paraugs. Sienu augšējās daļas ornamenta, kas izpildīts trafareta tehnikā, raksturā atklājas neogotikas un mauru stila iezīmes: trejlapji, akantu lapas un čiekuri savītos rāmjos spilgtās krāsās: sarkanā, zilā, brūnā un bronzas. Lejasdaļā – iluzori krāsots «akmens» cokols.

«MANA VECTĒVA MĀJA BIJA PELĒKĀ KRĀSĀ, 3 STĀVU, AR VIENU STŪRA TORNI, IZTEIKSMĪGS NAMS.»³ E. Deubners

Nams nepārprotami rada asociācijas gan ar nelielu pili, gan atturīgu un noslēgtu savrupmāju. Ēkas stabilitāte un atturīgums personificēja tās īpašnieka kā amata vīra nopietno statusu. Ludvigs Vilhelms Kerkoviuss (*Ludwig Wilhelm Kerkovius*) bija ietekmīgs un cienījams Rīgas pilsonis, kas pilsētas rātē (vēlāk domē) darbojās gandrīz 30 gadus: Rīgas rātes loceklis (1873), rātskungs (1874), pilsētas galvas biedrs (1878), Rīgas pilsētas galva (1890–1901). Par nopelniem pilsētas iedzīvotāji viņam piešķīra Rīgas goda pilsoņa titulu. Garīgo un fizisko spēku pilnbriedā L. V. Kerkoviusam bija iespēja strādāt savas pilsētas labā laikā, kad bija jāveido celtniecības un komunālā politika; jāapvieno kopējā nacionālā darbā latvieši, vācieši un krievi; jārisina straujais iedzīvotāju skaita pieaugums, kas Rīgā sasniedza 600 tūkstošus. Vairāk nekā 11 L. V. Kerkoviusa darba gadi bija nozīmīgs laiks Rīgas pilsētas izaugsmei.

Pēc L. V. Kerkoviusa nāves savrupnamā saimniekoja viņa mantinieki, kas, sākoties karadarbībai 1939. gadā, izceļoja uz Vāciju. Latvijas Valsts universitātes bibliotēkas telpu jautājums tika risināts jau 20 gadus, līdz bija atrasts nams Kalpaka bulvārī 4, kas tolaik piederēja mantiniekiem un Latvijas Kredītbankai. 1940. gada 7. septembrī Latvijas Valsts universitātes

rektors J. Paškevičs noslēdza līgumu ar Centrālo banku par nama izīrēšanu. Pielāgojot bibliotēkas vajadzībām, iekštelpas tika ievērojami pārbūvētas: izveidoja lasītavas, grāmatu glabātavas, darba telpas, lai 1941. gada pavasarī bibliotēka ar savu krājumu – 200 tūkstošiem sējumu – sāktu jaunu dzīves un darba cēlienu greznajās Kerkoviusa nama telpās. Kara laikā Universitātes Centrālajai bibliotēkai ēka Kalpaka bulvārī bija jāpamet, lai atsāktu darbu 1944. gada rudenī. 1945. gada 10. maijā tika pieņemts lēmums par nama Kalpaka bulvārī 4 nodošanu Latvijas Valsts universitātei. Kopš tā laika bez pārtraukuma līdz 2012. gadam namā darbojās Latvijas Universitātes Centrālā bibliotēka.

Saglabājot mājas pirmā īpašnieka L. V. Kerkoviusa centienus vispārības un Rīgas pilsētas labā, nesot kultūras mantojuma daļu nākamajām paaudzēm, namā Kalpaka bulvārī 4 jau vairāk nekā 70 gadus Bibliotēka kalpo studentu, mācībspēku un pētnieku paaudzēm. Pēc renovācijas 2013. gadā Bibliotēka ir specializējusies laikmetam atbilstoša pētniecības darba atbalstam un norisei: brīvpieejas lasītavā un grāmatu krātuvē ir izvietota drukāto izdevumu izlases kolekcija humanitārajās un sociālajās zinātnēs; lietotājiem ir atvērta trīs mērķtiecīgi un tehnoloģiski iekārtotas lasītavas, funkcionālās zonas individuālai apkalpošanai, konsultācijām, apmācībām un atpūtai; pētniekiem ir nodrošināta informācijas resursu piegāde no citām grāmatu krātuvēm un kolekcijām; telpas ir piemērotas semināriem, konferencēm un pētniecības rezultātu prezentācijām. Bibliotēkas telpas ir arī izstāžu mājvieta, turpinot L. V. Kerkoviusa kā mākslas zinātāja tradīcijas.

¹ *Esplanādē – teritorijā aiz bijušajiem nocietinājumu vaļņiem – ierīkoto ielu 1860. gadā nosauca par Esplanādes ielu. 1868. gadā ielas daļa starp Aleksandra un Nikolaja ielu minēta kā Esplanādes bulvāris. 1885. gadā Esplanādes iela un Esplanādes bulvāris apvienoti, piešķīrot Totlēbena bulvāra nosaukumu par godu Jelgavā dzimušajam Krievijas armijas ģenerālim, vēlākajam Lietuvas ģenerālgubernatoram. 1919. gadā ielu pārdēvēja par Luksemburgas prospektu – vācu komunistes R. Luksemburgas vārdā. No 1923. gada – Kalpaka bulvāris – par godu latviešu pulkvedim, pirmās Latvijas karaspēka vienības komandierim O. Kalpakam. 1941. gadā Kalpaka bulvāri pārdēvēja par Komunāru bulvāri, vācu okupācijas laikā kopā ar Merķeļa ielu – par Bismarckring (Bismarka gatvi), bet 1942. gadā nosauca par Kalpakstrasse (Kalpaka ielu). Pēc tam atjaunoja nosaukumu Komunāru bulvāris, 50. gadu sākumā minēts ar nosaukumu Staļina prospekts. 1991. gadā ielai atjaunots nosaukums Kalpaka bulvāris.*

² *Kerkoviuss Uve. Auszug «Mein Leben». Band I, von Leonhard Kirschfeld. 1968.*

³ Turpat.

The Most Beautiful Historical House of the University

The most beautiful historic building of the UL is the recently renovated Kerkovius House which is located on 4 Kalpaka Street, the street whose name changes very often. Kerkovius House is a cultural monument of national relevance and one of the best examples of Neo-Gothic style in Riga. It was built from 1874 to 1878 for the family of Ludwig Wilhelm Kerkovius, a land-lord and large-scale trader of Baltic German origin. The design was developed by J. Baumanis, an architect from the Province of Vidzeme. On 10 May 1945 the building became the property of Latvia State University. Since then, the Kerkovius House has hosted the Central Library of UL. In 2012, the Library was closed down due to the renovation of the building, and in 2013 it opened again.

Starp medicīnu

un filozofiju

Ivars ŠTEINBERGS

Džulio Lo Bello (*Giulio Lo Bello*) ir itāliešu tulkotājs un pasniedzējs, kurš jau vairākus gadus interesējas par psihiatriju un filozofiju, kā arī par Latvijas un Itālijas kultūru. Pašreiz studē doktorantūrā Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultātē.

Pastāstiet par savām attiecībām ar Latviju un Latvijas Universitāti – kad pirmo reizi šeit ieradāties un kā sākat studēt doktorantūrā.

Pirmoreiz Latvijā ierados 2006. gadā. Tai laikā mans jaunākais brālis bija *Erasmus* programmā Viļņā, bet viņš bija sadraudzējies ar vairākiem latviešu studentiem, tādēļ, kad viņu apciemoju, mēs devāmies ceļojumā caur Poliju, Lietuvu un beigās nonācām arī Latvijā. Pirmie iespaidi bija ļoti pozitīvi, cilvēki šķita jauki. Mēs šeit pavadījām vairākas

nedēļas, bijām gan Rīgā, gan citur – Skrundā, Kuldīgā, Liepājā. Tai laikā man vēl bija jāpabeidz studijas bakalaura programmā, tāpēc devos atpakaļ. Pēc tam, kad ieguvu maģistra grādu, domāju par tālākām iespējām un sapratu, ka nevēlos atgriezties savā ciemā, manas studijas Dženovā bija pabeigtas, un es gribēju kādas izmaiņas. Zināju, ka vēlos studēt ārzemēs, un mans brālis, kurš joprojām sazinājas ar draugiem Latvijā, ieteica braukt uz šejieni pasniegt itāliešu valodu. Turklāt es biju ar padziļināti humanitāru izglītību – jau vidusskolā mācījos filozofiju, sengrieķu un latīņu valodu –, un šeit bija iespēja šīs zināšanas izmantot, tādēļ es teicu: kāpēc ne?

Latvijā esat jau trīs gadus un studējat doktorantūrā Vēstures un filozofijas fakultātē. Par ko rakstāt savu disertāciju?

Es pētu, kā veidojas ētiskās vērtības cilvēkiem ar garīgām problēmām. Kā atšķiras šo cilvēku vērtību sistēma, vai tā atšķiras. Būtībā pētījums ir saistīts ar ētikas jautājumiem psihiatrijas nozarē. Ir daudz teoriju, bet par laimi pēdējo gadu laikā uzmanība vairāk tiek pievērsta tieši šiem aspektiem. Mēs cenšamies saprast, kurā brīdī morālās vērtības

Foto no personīgā arhīva

cilvēkam ar, piemēram, šizofrēniju, sāk atšķirties no tām, kas piemīt cilvēkam bez šī traucējuma. Cenšamies izprast, kā moralitātes faktoru ietekmē garīgie traucējumi.

Kā kaut ko tādu iespējams noteikt, respektīvi, ar kādām metodēm?

Esmu veltījis daudz laika, pētot jau iepriekš veiktus pētījumus šai nozarē. Protams, es tiecos arī sadarboties ar ārstiem, kuri strādā šai laukā. Es uzskatu, ka ir daudz dažādu iespēju attīstīt pieejas, bet pagaidām esmu vēl teorētiskajā daļā. Esmu atradis ļoti daudz pētījumu par šizofrēniju un to, kā kombinēt elementus, kas ir kopīgi filozofijai un psihiatrijai, piemēram, fenomenoloģiskā metode. Tādējādi mēs mēģinām padziļināt izpratni par pacientu iekšējo dzīvi. Ir zināms, ka daudziem šiem pacientiem uzvedība, valoda un rīcība ir pamatota. Viņiem tā ir loģiska. Visas prāta daļiņas strādā, tās pat veido sistēmu, bet ne vienmēr šo sistēmu iespējams saskatīt no ārpusē. Un bieži vien viņu uzvedība neatbilst prognozēm, neatbilst medicīnas shēmām. Ir elementi, kuri vienkārši neiederas diagnozē. Tādēļ ir ārkārtīgi grūti izstrādāt kritērijus, kas pārklātu visu. Tas ir gandrīz neiespējami. Psihiatru vidū joprojām turpinās diskusijas. Daži uzskata, ka šizofrēnijas nemaz nav. Saprota, ka kaut kas jau ir, bet jēdzienam «šizofrēnija» ir pārāk daudz aspektu, lai atrastu ko vienojošu. Es gan neesmu ārsts, tādēļ neiesaistos šajās sarunās, bet mans mērķis ir sadarboties ar viņiem, lai atrastu veidus, kā uzlabot atveseļošanās procesu. Galvenais jau ir cilvēkiem atvieglot ciešanas. Tas ir izaicinoši, bet esmu laimīgs, ka man dota iespēja šajā projektā piedalīties, un es ceru, ka mēs to attīstīsim un varēsim pozitīvos rezultātus ieviest arī Latvijā.

Kad un kādēļ jūsos parādījās interese par cilvēku garīgo veselību?

Kad es studēju *Erasmus* programmā Spānijā, Valensijā, man bija divus semestrus ilgs kurss par Mišelu Fuko. Tas bija mazliet jocīgi, jo manā universitātē Dženovā Fuko nebija tik augstu vērtēts. Vismaz ne tik ļoti, lai par viņa idejām lasītu kursu gada garumā. Tā es Spānijā iepazīnu šo domātāju, mani aizrāva viņa teorijas. Tādēļ arī mans bakalaura darbs bija Fuko «Klīnikas dzimšana» analīze. Maģistra

Foto no personīgā arhīva

darbu rakstot, es turpināju bakalaura darbā iesāktu tēmu, bet koncentrējos uz Itālijas psihiatrijas reformu.

1978. gada 13. maijā Itālijā pieņēma likumu, kas paredzēja likvidēt esošo psihiatrisko klīniku struktūru. Bet, tas, protams, notika pakāpeniski. Ir divdesmit gadu ilga notikumu virkne pirms šī datuma un ļoti daudz faktoru, kas jāapsver, lai saprastu, kādēļ un kā notikusi šī deinstitucionalizācija. Piemēram, tajā laikā tika sintezēti jauni neiroleptiskie līdzekļi, kas ļāva agresīviem pacientiem socializēties, 1968. gadā notika politiska sacelšanās, bet galvenais faktors ir attieksme pret pacientiem. Agrāk psihiatrisko klīniku apkalpes darbiniekus izvēlējās, balstoties uz viņu fizisko spēku, jo bija vajadzīgi darbinieki, kas spēj savaldīt, noturēt vai sasiet satrakojušos pacientus. Šāda nicīga izturēšanās pret pacientiem klīnikās bija izplatīta diezgan ilgu laiku. Bet tad jaunā psihiatru paaudze sāka apšaubīt šo situāciju, viņi sāka norādīt, ka mēs pacientiem nevis palīdzam, bet vienkārši nodalām viņus no sabiedrības. Jaunā paaudze ieteica diagnozi uz brīdi atlikt malā un pievērsties cilvēkam, redzēt nevis, piemēram, maniaku depresiju, bet personu. Tā mēs pakāpeniski pārgājām no tādas kā cietumu sistēmas, kur pacientus tur izolācijā, uz alternatīvo sociālo aprūpi. Gandrīz katrā pilsētas kvartālā tika veidots aprūpes centrs.

Kāda mūsdienās ir psihiatriskās aprūpes situācija Itālijā?

Itālija ir liela valsts. Mums ir vietas, kur ir lieliski, bet ir tādas, kur apstākļi ir šausmīgi. Ir vietas, kur jāgaida garās rindās, lai sagaidītu aprūpi. Par daudziem pacientiem rūpējas viņu ģimenes, tas bieži ir apgrūtināts. Ir arī pilsētas, kuras nepakļāvās reformai un protestēja, bet šāda mēroga izmaiņām vienmēr ir divas puses.

Paralēli studijām jūs esat arī strādājis ar studentiem gan Latvijā, gan Itālijā. Kādas ir jūsu attiecības ar latviešu studentiem, vai izjūtat kādu īpašu atšķirību?

Es uzskatu, ka studenti ir studenti (*smejas*). Es cenšos domāt par to, kāds es biju, kad pats sāku studēt, jo šobrīd esmu otrā pusē, un tas ir jāpieņem. Taču, godīgi sakot, es nevaru sūdzēties. Man patīk darbs ar studentiem, man patīk arī paši studenti. Protams, vienmēr ir tādi, kuriem mācīšanās šķiet garlaicīga, bet šādās reizēs jāapzinās, ka tā zināmā mērā ir mana vaina – es neesmu padarījis tēmu pietiekami saistošu. Tas vienmēr ir izaicinoši, bet man tas patīk. Tas pieder pie mācīšanās procesa. Man tā ir pozitīva pieredze, jo es varu daudz iemācīties pats, man apkārt ir profesori ar daudzu gadu pieredzi. Es jūtu, ka šeit, Rīgā, man ir iespēja augt, attīstīties.

Between Medicine and Philosophy

Giulio Lo Bello is an Italian translator and lecturer who is interested in psychiatry, philosophy, and culture of Latvia and Italy. He is a doctoral student at the UL Faculty of History and Philosophy. Giulio tells about his doctoral thesis that examines the development of ethical values in people with mental problems, as well as the great changes in the Italian system of psychiatric care which took place at the end of the 20th century. Also, he shares his experience in working with students in Italy and Latvia.

Filantropijas tradīcijas Latvijas Universitātē starpkaru laikā

Laila KUNDZIŅA-ZVEJNIECE,
LU Fonda izpilddirektore, valdes locekle

Filantropijas tradīcijas latviešu nācijas vidē ir salīdzinoši nesenas. Filantropijas uzplaukums sākās 19. gadsimta vidū, kad jaunlatvieši sāka atbalstīt izglītību alkstošu latviešu studentu studijas Pēterburgā, Maskavā, Tērbatā, kā arī citās Krievijas un Eiropas universitātēs. Šī jaunlatviešu iniciatīva bija ļoti nozīmīga, kaut arī tolaik stipendijas tika maksātas kā stipendija – aizdevums.

Pirmais, kas aicināja turīgus latviešus pievērsties filantropijai, bija Krišjānis Valdemārs. Viņš no 1878. gada Maskavas latviešu vakarnieku sanāksmēs rosināja atbalstīt centīgus un izcilus studentus, tostarp arī pirmo latviešu vēsturnieku Jāni Krīgeru-Krodzenieku, kurš saņēma pirmo stipendiju. Vēlāk Jānis Krīgers-Krodzenieks bija Latvijas Universitātes (LU) Filoloģijas un filozofijas fakultātes privātdocents un 1924. gadā saņēma LU goda doktora nosaukumu.

Kristaps Morbergs – LU stipendiju fonda stūrakmens

Nodibinoties LU, daudzi Universitātes docētāji bija saņēmuši dažādas mecenātu stipendijas savām studijām, un viņu sasniegumi ir apliecinājums šo investīciju nozīmīgumam. LU starpkaru laikā ir atbalstījuši vairāki desmiti Latvijas un ārvalstu uzņēmēju, privātpersonas un fondi.

Par pirmo lielāko ziedojumu LU uzzināja 1925. gadā, kad Kristaps Morbergs parakstīja pēdējo testamentu, novēlot LU visus savus namīpašumus. Kristaps Morbergs savas dzīves beidzamo 14 gadu laikā pārveidoja testamentu trīs reizes un sešus gadus pēc LU dibināšanas pieņēma lēmumu, ka viņa universālmantini būs tieši LU. Kristaps Morbergs iepriekšējos testamentos kā pamatmērķi arī bija noteicis, ka saņemtais mantojums ir jāizlieto izglītības mērķiem.

Vairāki Kristapa Morberga darbinieki saņēma dāsnas dāvanas, piemēram, viņa grāmatveža meita, kura pirms pāris gadiem nosvinēja savu 100 dzīves jubileju, saskaņā ar Kristapa Morberga testamentu joprojām saņem nelielu atbalstu no LU.

LU mecenāta Kristapa Morberga dzīvoklis. Kristapa Morberga un viņa kundzes Augustes Morbergas portreti

No 1931./1932. akadēmiskā gada līdz 1938. gada 31. decembrim Kristapa Morberga stipendijas saņēma 62 LU absolventi, kas savu karjeru turpināja LU kā docētāji. Kopumā stipendijās LU izmaksāja 109 100,84 latus, kas pēc mūsdienišķiem ir 777 000 eiro. Visvairāk stipendiju saņēma Lauksaimniecības, Ķīmijas un Medicīnas fakultātes docētāji – LU absolventi. Starp stipendiātiem ir absolventi – pazīstami zinātnieki un sabiedriskie darbinieki, kas savus akadēmiskos sasniegumus sasniedza, pateicoties dāsnajai Kristapa Morberga stipendijai, jo tā ļāva visus spēkus veltīt akadēmiskajam darbam. Starp tiem ir Marģeris Stepermanis, Konstantīns Čakste, Eduards Širons, Jūlijs Rumments un Edgars Dunsdorfs.

Docētājs Edgars Dunsdorfs 1933. gadā saņēma Oskara Jūhansona (*Johansson*) stipendiju 1600 latu apmērā un 1939. gadā Kristapa Morberga stipendiju 5000 latu apmērā studijām Vakareiropas universitātēs un arhīvos, kā arī vēl papildus 1000 latus no LU nelaiķa Kristapa Morberga novēlējuma fonda 1940. gada 24. maijā. Pateicoties šim dāsnajam stipendijām, Edgars Dunsdorfs 1943. gada 12. maijā saņēma doktora grādu par disertāciju «Vidzemes Lielais zviedru kadastrs kā saimniecības vēstures avots». Profesors Edgars Dunsdorfs ir bijis viens no nozīmīgākajiem Latvijas vēstures pētniekiem.

Atbalsts LU: naudā un graudā

Otra lielākā ziedotāja starpkaru laikā bija Minna Matilde Vilhelmīne Petkevičs. Viņas ģimene bija labi pazīstama ar LU profesoru un bijušo LU rektoru Eiženu Laubi, kas projektēja abus Petkevičs ģimenes namus Krišjāņa Barona ielā. Domājams, ka tieši šī draudzība rosināja M. M. V. Petkevičs pieņemt lēmumu novēlēt daļu no abiem namiem LU. Pateicoties šim dāsnajam novēlējumam, ik gadu stipendijas saņem mērķtiecīgi studenti ar labām sekmesēm, lai uzsāktu studijas LU.

Minna Matilde Vilhelmīne Petkevičs.
Foto no Latvijas nacionālā arhīva

1930. gada 11. aprīlī lieltirgotājs Oskars Jūhansons nodeva Latvijas sūtnim Zviedrijā ekselencei Kārlim Reinholdam Zariņa kungam 2000 zviedru kronas ar mērķi piešķirt stipendijas «latvju studentiem (vislabāk tirdzniecību studējošiem), bet ne pārāk jauniem un turklāt tādiem, kuri vēlās turpināt studijas Zviedrijā, lai vēlāki stiprinātu kultūrēlos un tirdznieciskos sakarus starp Zviedriju un Latviju». Šo stipendiju saņēma LU absolvents, LU docētājs Edgars Dunsdorfs.

Šā paša gada novembrī, pateicoties LU zviedru valodas lektora V. Freija labajām attiecībām ar Zviedrijas valdības pārstāvjiem, LU saņēma ziņu par Zviedrijas valdības stipendiju 1000 zviedru kronu apmērā, lai to piešķirtu kādam no LU jaunākajiem mācībspēkiem. Bija vien norādīts, ka izvēlētais kandidāts «jāliek priekšā vietējam zviedru sūtnim».

Dažu mecenātu stipendiju mērķis bija atbalstīt konkrētas zinātnes nozares, kuras ietekmē tautsaimniecības attīstību. Piemēram, Latvijas Valsts prezidents Kārlis Ulmanis 1940. gadā ziedoja LU 1000 latus ar mērķi veicināt zinātniskos pētījumus par akciju sabiedrībai «Aldaris» nozīmīgām tēmām, piemēram, ar alus rūpniecību saistītiem pētījumiem. 1938. gadā arī Armijas ekonomiskais veikals piešķīra LU ziedojumu, lai ieinteresētie studenti varētu izstrādāt savus zinātniskos darbus par tēmu «Vakareiropas un Amerikas preču nama organizācija». Pirmā godalga tika noteikta 500 latu apmērā un otrā godalga – 300 latu apmērā, lūdzot izsniegt veikalam godalgoto darbu eksemplārus.

Rokfelleras fonda dāvinājums LU Ķīmijas fakultātei

LU ir ziedojuši arī LU docētāji kā naudā, tā graudā. Piemēram, profesors Jānis Maizīte 1937. gada 20. novembrī nodeva LU Farmācijas muzejam dokumentus ar vēsturisku nozīmi. Šim piemēram sekoja profesors Jānis Kauliņš 1938. gada rudenī, nododams LU viņa rīcībā esošos arhīva materiālus.

Arīrdzan no LU vieslektoriem LU ir saņēmusi atbalstu. Prof. M. Rošs savu stipendiju nodibināja 1931. gadā 720 Šveices franku apmērā, un 1938. gadā stipendijas apjoms bija 2601,66 lati.

1931. gadā pēc ievērojamā latviešu ķīmiķa profesora Mārtiņa Strautmaņa iniciatīvas Rokfelleras fonds un LU piešķīra LU Ķīmijas fakultātei līdzekļus 1250 ASV dolāru apmērā kristāla rentgenstruktūranalīzes iekārtas iegādei. Iekārta joprojām apskatāma LU Ķīmijas muzejā.

1924. gada 10. maijā LU saņēma vēstuli no Latvijas Komerčbankas, ka Latvijas Dzelzceļu virsvaldes darbinieki ir iemaksājuši uz LU vārda 2213,03 latus, par kuriem banka galvoja maksāt 10% gadā, lai no augļiem varētu maksāt stipendijas diviem trūcīgiem LU studentiem.

1938. gadā Valsts elektrotehniskās fabrikas (VEF) vadība nolēma atbalstīt savus darbiniekus ar stipendijām, lai viņi varētu studēt LU ar iespēju praktizēties kādā no Eiropas universitātēm, pētniecības institūtiem, privātajos uzņēmumos vai kādu iestāžu laboratorijās.

Saņemtie ziedojumi LU – ap 50 miljonu eiro

Provizorisks ziedojumu apmērs, sākot no LU dibināšanas līdz mūsdienām, ir skaitāms vairāk nekā 50 miljonu eiro apmērā. Ziedojumu apmēri ir, sākot no pāris eiro līdz pat vairākiem miljoniem eiro. Piemēram, salīdzinājumā ar Oksfordas Universitāti, kas savu pirmo ziedojumu saņēma tikai 47 gadus pēc tās dibināšanas, LU savu pirmo lielo ziedojumu saņēma jau sešus gadus pēc dibināšanas, un tas bija Kristapa Morberga testamentārais novēlējums.

Lielāko ziedošanas kampaņu LU organizēja 1935. gadā LU ērģeļu iegādei, kad 112 dienu laikā Latvijas sabiedrība un uzņēmumi saziedoja 25 000 latu ērģelēm, tas mūsdienās atbilst vairāk nekā 177 000 eiro.

LU neapšaubāmi ir filantropijas flagmanis Baltijā, un cerams, ka līdz LU 100 gadu jubilejai mēs pietuosimies Eiropas un pasaules universitāšu sasniegumiem filantropijā.

Traditions of Mentoring in UL during Interwar Period

Dozens of Latvian and foreign businessmen, as well as individuals and funds have supported the UL in the interwar years. The first substantial donation was made in 1925 by Kristaps Morbergs. In his will, he left all his houses to the UL. The second largest mentor of this period was Minna Matilde Vilhelmīne Petkevičs. In total, more than fifty millions of euro has been donated to the UL since 1925. In 1935, the UL organised the biggest fundraising to collect donations for the organ. In 112 days, Latvian companies and society donated more than LVL 25,000 for organ, which today equals to more than EUR 177,000.

LU vēstures laika josla

1919. gada 28. septembrī notiek svinīgais LU (tolaik – Latvijas Augstskolas) atklāšanas akts, sākas LU mācību darbs deviņās fakultātēs – Arhitektūras, Filoloģijas un filozofijas, Inženierzinātņu, Ķīmijas, Lauksaimniecības, Matemātikas un dabaszinātņu, Mehānikas, Medicīnas, Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātē. Augstskolā ir vairāk nekā simts mācībspēku un 940 studentu.

Latvijas Augstskolas atklāšana 1919. gada 28. septembrī.
Foto no LU Vēstures muzeja arhīva

1920. gadā tiek ievēlēta Studentu padome – augstākā LU studentu pašvaldības institūcija, kurā darbojas četrdesmit cilvēku.

1922. gadā tiek nodibināts LU Botāniskais dārzs, tas atrodas Rīgas pilsētas dārzniecībā Dreiliņos nepilna hektāra platībā.

Botāniskais dārzs.

Foto no LU Botāniskā dārza arhīva

Eeejas karte

Latvijas Augstskolas Atklāšana
Swinibās

28. septembrī 1919. gadā, Latvijas Augstskola
plkst. 1/211 no rihta un I. Rīgas Pilsētas Teātrī
pulksten 1/212 deenā

Latvijas Augstskola.

1923. gada 23. martā Saeima apstiprina LU Satversmi, piešķir tai likuma spēku.

1923. gada 13. maijā tiek aizstāvēta pirmā doktora disertācija (doc. A. Kirhenšteins).

1928. gada 8. aprīlī Universitāte saņem mecenāta K. Morberga testamentā novēlēto mantojumu.

1933. gadā Universitātes astronoma K. Šteina izpētītajam asteroīdam Nr. 1284 piešķir nosaukumu «Latvija».

1935. gada 28. septembrī atklāj un iesvēta Lielo aulu (tolaik tā tika dēvēta par Jauno aulu), kas veidota pēc arhitekta E. Štālberga projekta.

LU galvenās ēkas pagalma apbūve. 20. gs. 30. gadi.
Foto no LU Vēstures muzeja arhīva

1940. gada jūnijā saistībā ar Latvijas okupāciju notiek LU reorganizācija; atlaiž 42 pasniedzējus un izslēdz vairāk nekā 2000 studentu, jūlijā tiek likvidētas 68 studentu korporācijas un biedrības, slēdz abas Teoloģijas fakultātes un Filozofijas nodaļu.

1940. gada 25. septembrī LU pārdēvē par Latvijas Valsts universitāti, tiek noteikta obligāta krievu valodas apguve visās fakultātēs.

1944. gadā, tuvojoties padomju karaspēkam, trimdā dodas 64,7% Universitātes pasniedzēju un 80% studentu.

Studenti drupu novākšanas darbos Rīgā. 1946. gads.
Foto no LU Vēstures muzeja arhīva

1951. gadā veido pirmās Latvijas Valsts universitātes studentu celtnieku grupas, kas piedalās republikas tautsaimniecības atjaunošanā kā t. s. «lētais darbspēks».

1966. gada 1. septembrī pirmo reizi notiek jauno studentu svētki «Aristotelis». Šī tradīcija Universitātē saglabājusies līdz mūsdienām.

Aristoteļa svētki 1968. gadā. Foto no LU Vēstures muzeja arhīva

1969. gada 13. aprīlī, protestējot pret Varšavas līgumvalstu iebrukumu Čehoslovākijā, Latvijas Valsts universitātes students Ilja Ripss mēģina pašsadedzināties pie Brīvības pieminekļa.

1974. gadā pasniedzēju komunistu īpatsvars Latvijas Valsts universitātē ir 55%. Rektors, prorektori, dekāni, zinātnisko iestāžu vadītāji, kā arī katedru vadītāji ir Padomju Savienības Komunistiskās partijas biedri.

No 1976. gada 6. līdz 9. maijam Universitātes Lielajā aula notiek padomju Latvijas studentu 1. politiskās dziesmas festivāls «Par antiimperialistisko solidaritāti, mieru un draudzību».

Latvijas Valsts universitātes Politiskās dziesmas festivāls.
Foto no LU Vēstures muzeja arhīva

Foto no LU Vēstures muzeja arhīva

1986. gadā tiek lemts par nepieciešamību samazināt obligāto lekciju skaitu un organizēt studentu pašpārvaldi.

1989. gadā tiek atjaunotas vairākas studentu un studenšu korporācijas.

1990. gada martā Latvijas Valsts universitāte atgūst savu agrāko nosaukumu – Latvijas Universitāte.

1990. gadā LU Matemātikas un informātikas institūts (agrākais Skaitļošanas centrs) iesaistās starptautiskajā e-pastu tīklā. Pirmais internets Latvijā sāk darboties 1992. gadā.

Foto no LU Vēstures muzeja arhīva

Universitātes nosaukuma plāksnes atklāšana pie LU galvenās ēkas un LR ģerboņa atklāšana uz ēkas fasādes 1990. gada 9. aprīlī.

Foto no LU Vēstures muzeja arhīva

1994. gada 21. jūlijā rektors J. Zaķis atklātā vēstulē studentiem paziņo, ka turpmāk studijas Latvijas Universitātē būs arī par maksu.

1998. gada 1. jūnijā darbu atsāk atjaunotā Medicīnas fakultāte.

2000. gada 31. janvārī atklāta Sociālo zinātņu fakultāte.

2002. gada 1. decembrī sāk darboties Universitātes radio NABA.

Ainārs Kovals.
Foto: Gatis Saukāns

2008. gadā XXIX olimpiskajās spēlēs Latvijas Universitātes students Ainārs Kovals izcīna sudraba medaļu šķēpmešanā.

2009. gada 16. martā dibināta Datorikas fakultāte.

2014. gada 10. februārī atklāj Medicīnas fakultātes Zobārstniecības mācību klīniku un studiju programmu.

2014. gada 28. maijā notiek Latvijas Universitātes Akadēmiskā centra Torņakalnā pamatakmens ielikšanas svinīgā ceremonija.

LU vēstures laika josla

Latvijas Universitātes viensaudze –

Milda Purīte

Šogad, 2014. gadā, Latvijas Universitāte svin 95 gadu jubileju. Latvijas vēsturē kā īpaši nozīmīgs notikums ir ierakstīts tās dibināšanas datums – 1919. gada 28. septembris. To cilvēku, kas bija pielikuši savu roku, lai Latvijā tiktu izveidota pirmā nacionālā augstskola, vairs nav starp mums. Taču jau šajā pavasarī – 11. maijā – 95 gadu jubileju nosvinēja kāds cilvēks, kas dzimis vienā gadā ar mūsu *Alma Mater* – Milda Purīte, Ķīmijas fakultātes bijusī darbiniece. Lai gan pelnītā atpūtā viņa devusies jau vairāk nekā pirms 25 gadiem, fakultātes kolēģi un bijušie studenti ir saglabājuši vissirsnīgākās atmiņas. Ar tām dalās LU Ķīmijas fakultātes izpilddirektore **Dace SILARĀJA**

Mūsu mīļā Mildiņa! Tieši tā mēs, Ķīmijas fakultātes vecākā paaudze, saucam Mildu Purīti, kura šogad svin savu lielo jubileju. 95 gadi – tas ir daudz un arī maz, ja cilvēks visu mūžu ir bijis aktīvs, darbīgs, ar interesi par visu un visiem.

Lai gan Mildiņa Ķīmijas fakultātē nestrādā jau vairāk nekā 25 gadus, tomēr ir viena diena gadā – 11. maijs, kad pavasara plaukumā svinam Mildiņai vārda dienu. Mēs esam 3–4 meitenes, kas katru pavasari visu šo gadu garumā, kopš Milda

Milda Purīte Latvijas Universitātes senioru jubileju svinībās 2014. gada 26. jūnijā

Purīte aizgāja pelnītā atpūtā, braucam uz Vīlpa ielu pretī LU Botāniskajam dārzam un ciemojamies viesmīlīgajā Mildiņas ģimenē. Viņa mūs sagaida ar platu smaidu un lielu prieku, un mūsu prieks nav mazāks. Pēdējos gados viņa gan mūs vairāk atpazīst pēc balss, jo acis vairs nav tik gaišas, kā gribētos.

Mildas Purītes dzīves ceļš aizsākās 1919. gada 8. jūlijā Jaunpils pagastā, bet 1937. gadā viņa absolvēja Jaunpils vidusskolu.

Strādājusi Zinātņu akadēmijas Pēternieku izmēģinājumu stacijas laboratorijā un pēc tam Organiskās sintēzes institūtā, kurā sāka apgūt elementu satura noteikšanas metodes organiskajos savienojumos. Šis izvērtās par M. Purītes mūža darbu, kuru viņa turpināja, pārnākot uz Latvijas Valsts universitāti.

Ķīmijas fakultātē Milda Purīte strādāja no 1965. gada 1. septembra līdz 1988. gada 31. martam. Tolaik, kad vēl nebija modernās aparatūras, viņa veica vienu no vissmalkākajām un rūpīgākajām analīzēm – analizēja organiskos savienojumus un noteica oglekļa un ūdeņraža saturu tajos. Lielākoties viņa analizēja tos savienojumus, kurus sintezēja Ķīmijas fakultātes zinātnieki, cerēdami iegūt jaunus vērtīgus savienojumus medicīnai un farmācijai. Tas bija ļoti akurāti un uzmanīgi veicams darbs, kas prasīja lielu precizitāti. Ilgu laiku tas bija gandrīz vienīgais vielu raksturojošais parametrs: savienojumā ietilpstošo elementu procentuālais saturs, kas katrai vielai ir atšķirīgs. Dažādās spektrometriskās metodes sāka lietot vēlākos gados. Dažkārt savas sintezētās vielas M. Purītei un viņas kolēģei Benitai Celmiņai (kura analizēja slāpekļa saturu savienojumos) nesa zinātnieki no zinātniskajiem institūtiem ar vēlmi pārbaudīt, vai dārgie, institūtos iegādātie

aparāti uzrāda pareizu rezultātu, un par īsto, neapstrīdamo rezultātu pieņēma M. Purītes un B. Celmiņas (kura šogad nosvinēja savu 70 gadu jubileju) iegūto. Tik ārkārtīgi precīzi viņas strādāja, ka viņu roku darbs tika vērtēts ļoti augstu.

M. Purītes darba rezultāti ir lasāmi ne vienā vien zinātniskajā publikācijā un disertācijā. Tā ir pāris rindiņu gara skaitļu rinda, kas pierāda elementu saturu ķīmiskajā savienojumā. Tagad, protams, mēs mīļi smaidām par aprakstītajām metodēm, jo mūsdienās ir moderna aparatūra, kas vielu identificē dažu sekunžu laikā, taču vēsture paliek vēsture...

M. Purītei bija klade, kurā viņa kopā ar B. Celmiņu reģistrēja atnestās analīzes, un 1982. gadā Ķīmijas fakultātes Organiskās ķīmijas katedra svinēja savdabīgu jubileju: 10 000. ierakstu šajā žurnālā, kas nozīmēja, ka elementanalīze ir veikta jau 10 000 savienojumiem.

Mums no malas reizēm likās, ka darbs ir vienmuļš un garlaicīgs, bet šķiet, ka Mildas kundze pati tā nedomāja. Viņa vienmēr dzīvoja līdztiem, kam vajadzēja viņas rezultātu disertācijai vai kādai publikācijai, un, ja mēs, studenti, jaunie zinātnieki vai aspiranti, rādījām skābu ģīmi, kas nozīmēja, ka neesam ieguvuši vajadzīgo ķīmisko savienojumu, viņa centās uzmundrināt, mudināja neatkāpties un mēģināt vēlreiz.

Neaizmirstamas ir kafijas pauzes, kuras ilgus gadus pēcpusdienās notika M. Purītes mazajā elementanalīzes telpā, kurā mēs vienmēr tikām laipni gaidīti. Lai gan šajās kafijas pauzēs pārrunājām arī darba lietas, tomēr lielākoties tā bija

Milda Purīte Ķīmijas fakultātes laboratorijā.
Foto no personīgā arhīva

mīļa pačalošana, kuras reizēm pietrūkst mūsu straujajā ikdienā šodien.

Mildiņa kopā ar savu dzīves draugu Tāļivaldi ir izaudzinājuši meitu, divus mazdēlus, aug divi mazmazdēli.

Novēlam Mildiņai veselību, saglabāt možumu un gaidīt mūs ciemos atkal nākamajā maijā!

Milda Purīte, Peer of the University of Latvia

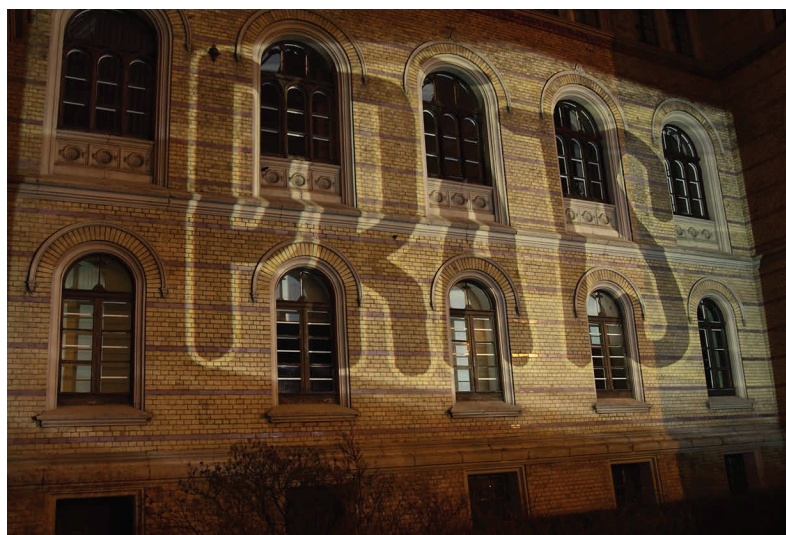
The UL turns 95 on September of 2014, but UL's peer Milda Purīte has already celebrated her 95th anniversary on 11 May. Milda Purīte worked at the Faculty of Chemistry (FC). Dace Silarāja, the Executive Director of the FC, shares her memories of Milda Purīte. The former colleagues visit Milda Purīte every spring since her deserved retirement.

Kādai būt Latvijas Universitātei – 100?

*Prof. Juris BORZOVS,
LU Datorikas fakultātes dekāns*

Vēsture

Pēc diviem neveiksmīgiem mēģinājumiem nodibināt augstskolu tagadējās Latvijas robežās 1583. un 1800. gadā trešā reize vainagojās ar panākumiem. Rīgas biržas komiteja un Rīgas rāte ierosināja veidot Rīgā tehnisko augstskolu, ko atbalstīja Baltijas ģenerālgubernators Aleksandrs Suvorovs.

1861. gada 16. (28.) maijā Krievijas imperators Aleksandrs II apstiprināja nolikumu par Rīgas Politehnisko augstskolu. Šis datums arī būtu uzskatāms par vēlākās Latvijas Universitātes dibināšanas datumu. Tādējādi kārtējo pusapaļo, 155. jubileju varēsīm atzīmēt 2016. gadā, bet latviskas universitātes simtgadi – 2019. gadā.

Augstākās izglītības tirgus Latvijā

Latvija kopš 1991. gada ir piedzīvojusi dažādus laikus, gan vienubrīd esot otrā lielākā pasaules valsts, rēķinot

studentu skaitu pret iedzīvotāju skaitu, gan pašlaik tuvojoties divkārtšam studentu skaita kritumam.

2020. gadā Latvija būs sasniegusi pēdējās trīsdesmitgades studentu skaita minimumu – starp 52 un 64 tūkstošiem. Tas atbilst vienai – divām normālām Eiropas universitātēm. Piemēram, Helsinku Universitātē studē 36 tūkstoši studentu, Varšavas Universitātē – 56 tūkstoši, Stokholmas Universitātē – 70 tūkstoši. Pēc iedzīvotāju skaita ar Latviju līdzīgajā Slovēnijā Ļubļanas un Mariboras Universitātē studē attiecīgi 48 un 26 tūkstoši.

Risinājumi valsts līmenī

Jāpanāk ārēja studiju programmu vērtēšana EQAR aģentūrās, piemēram, Lietuvas Studiju kvalitātes vērtēšanas centrā, tādējādi nepieļaujot interešu konfliktus un pakāpeniski izslēdzot vājākās studiju programmas.

Jāpanāk nerentablu reģionālo programmu integrēšana Rīgas programmās.

Jāpanāk pakāpeniska studiju vietas finansējuma palielināšana, arī uz budžeta vietu kopskaita samazināšanas rēķina.

Jāpanāk īpašs, atšķirīgs finansējums gan Latvijas Universitātei kā zinātnes universitātei, gan valstij svarīgām programmām (piemēram, matemātika, latviešu valoda, vēsture un kultūra (letonika) utt.).

Jāpanāk valstij nozīmīgu LU struktūrvienību finansēšana no valsts un/vai Rīgas pilsētas līdzekļiem.

Visbeidzot, jāizveido labam Eiropas līmenim atbilstoša universitāte. Šajā spēcīgajā «Latvijas Universitātē» jākoncentrē galvenie zinātniskie spēki, kur studijas un zinātne ir cieši saistīti.

LU DF dekāns prof. Juris Borzovs

«MŪSU KREDO LAI IR: MAKSIMĀLA KVALITĀTE PAR ESOŠAJIEM RESURSIEM! UN, ATCEROTIES LĪDZĪBU PAR DIVĀM KRĒJUMA PODĀ IEKRITUŠĀM VARDĒM, BŪSIM TĀ, KURA SPIRINĀS.»

Risinājumi mūsu pašu līmenī

Jāīsteno daudz agresīvākas publiskās attiecības, jo tā rīkojas konkurenti.

Jālīdzsvaro tiesības ar atbildību: LU dibinātās institūcijas (aģentūras) un uzņēmumi drīkst pieņemt tikai tādus lēmumus, par kuru sekām paši atbilstoši likumdošanai atbild un kuri neietekmē LU kopējo darbību un stratēģiju.

Jāpaaugstina studiju programmas direktora statuss, noformējot amatā. Tam jābūt labi atalgotam amatam ar motivācijas sistēmu par studiju kvalitāti un studentu skaitu.

Administratīvie vadītāji jāizraugās primāri pēc viņu administrēšanas spējām un prasmēm, nosakot iepriekšēju apmācību un profesionālu izvērtēšanu.

Jāīsteno gudra nekustamo īpašumu politika, studiju un zinātnes darbu nodrošinot ar modernām ēkām, bet ar pārējām ēkām pelnot vai arī tās pārdodot vai atdodot atpakaļ īpašniekiem (pamatā valstij). Nekustamo īpašumu apsaimniekošanas peļņa jānovirza klasiskai universitātei vajadzīgu programmu atbalstam.

Jāoptimizē studiju programmu skaits, saglabājot LU pozīcijas gan dabas, gan medicīnas, gan sociālajās, gan humanitārajās zinātnēs, dažādību nodrošinot ar izvēles iespējām. Jāintegrē nelielas radniecīgas programmas, kopīgos kursus integrējot arī pāri fakultāšu robežām. Citvalstu valodas un kultūras studijas jāīsteno ciešā sadarbībā ar attiecīgo valstu universitātēm.

Jāīsteno pastāvīga programmu pilnveide. Tam jāparedz ikgadējas izvērtējuma un aktualizācijas procedūras gan saturā, gan pasniegšanas metodikas jomā. Lēmumus par jaunu programmu atvēršanu vai nerentablu slēgšanu katru gadu pieņemtu LU vadības līmenī, pamatojoties uz darbības rādītājiem un pieprasījumu, LU stratēģiju, obligāti saglabājamo programmu reģistru. Jābūt tradīcijai, ka ikkatru gadu radām vismaz vienu jaunu aktuālu studiju programmu un vismaz vienu neaktuālu slēdzam.

Kvalitātes sistēma jātuvina faktiskajiem izpildītājiem (piemēram, noteiktai lomai/uzdevumam piesaistot visus normatīvos aktus, bet nepūloties aprakstīt visus soļus).

Jāizveido centralizēto pakalpojumu un to izmaksu saraksts, nosakot to samazināšanas secību resursu trūkuma gadījumā.

University on Its 100th Anniversary: What It Will Be Like?

Latvia has gone through good and bad times since 1991. Some time ago Latvia had the world's second highest ratio of students to the whole population. Now the number of students is about to fall twice. In his article Juris Borzovs, the Dean of the Faculty of Computing, offers solutions for the challenges the decreasing number of students create both to the country and the University.

Studiju laikā vēlams būt maksimālistam

Aiga LEITHOLDE

Sabiedrībā pazīstami LU absolventi savā laikā ir bijuši zinātkāri studenti, kuriem studiju gadi palikuši spilgtā atmiņā. Ar labiem vārdiem viņi atceras tos savus pasniedzējus, kuriem ir piemītusi erudīcija, humora izjūta un harisma, studiju biedrus, dažādus interesantus un jautrus atgadījumus, kā arī dalās novērojumos par to, vai studiju process šajos gados ir vai nav mainījies.

Sporta žurnālists GUNĀRS JĀKOBSONS pilna laika studijas apvienoja ar pilnas slodzes diktora darbu Latvijas Radio, tāpēc studentu dzīves jaukākie brīži viņam esot gājuši secen.

«Toreiz ļoti gribēju studēt Juridiskajā fakultātē, daļēji arī tāpēc, ka mani baidīja armija. Fakultātē iestājos ar visiem sešiem pieciniekiem. Un visus valsts eksāmenus arī beidzu ar pieciniekiem. Protams, studiju laikā visādi ir gājis, vienu semestri es paliku arī bez stipendijas. Kad noliku pēdējo eksāmenu un iznācu laukā no lielās ēkas, tūlīt nosūtīju pastkarti vecākiem. Tā bija veclaicīga Līgo svētku kartīte. Rakstīju: «Paldies Dievam, viss ir galā!» No manis bija novēlies smags akmens! Studiju laiks man nebija viegls.»

Jautāts, kā viņa laikā studenti špikoja, Jākobsons atceras reizi, kad pēc Jāņiem eksāmenam nebija gatavojies, bet viņam palīdzējusi kursa biedrene: «Droši vien biju lielīgs, ka tāpat dabūšu piecinieku. Uz eksāmenu atnāca mana kursa biedrene Mildaņa, kura bija kārtīgi mācījusies. Viņai biļetes bija sarakstītas uz lielajām lapām. Sarunāju, lai viņa man

Gunārs Jākobsons kopā ar savu skolotāju Borisu Podnieku, radio un televīzijas komentētāju, Rīgas kinostudijas diktoru. *Foto no personīgā arhīva*

Gunārs Jākobsons kā vienmēr smaidīgs!
Foto no personīgā arhīva

iedod sagatavotās biļetes. Trīsdesmit lapas aizbāzu aiz brīva krekla un gāju eksāmena telpā iekšā. Bija jāuzmanās, lai lapas neizbirst ārā gar jostasvietu. Jāpiepūšas kā pāvam! Izvilku biļeti. Vēlāk attaisīju krekla podziņu vaļā, noskaitīju lapiņu, kura jāvelk ārā. Tad atlika gaidīt, kad pasniedzējs novērsīsies vai kādā citā veidā tiks aizkavēts, lai izrautu ārā vajadzīgo lapu. Puse darba izdarīta! Atliek biļeti pārlasīt un ne visai sakarīgi atstāstīt, lai izklausītos pēc domājoša, nevis lasoša. Šādā nekaunīgā veidā es tiku pie piecinieka.

Mūsdienu studenta priekšrocības ir tehnoloģijas. Mūsu laikā tā nebija. Mums gribot negribot bija jāiet uz universitātes bibliotēku, jāsež, jāzubrī. Man nekad nav paticis bibliotēkas klusums un sterilā atmosfēra.» Jākobsonam padevās laika plānošana, tāpēc, apvienojot patīkamo ar lietderīgo, eksāmeniem žurnālists mācījās, sežot brīvā dabā, jūrmalā.

Gunārs Jākobsons ar Ausmu Indriksoni, vadot klausītāju iemīļoto Latvijas Radio raidījumu «Mikrofons» 1971. gadā. *Foto no personīgā arhīva*

«Nevar salīdzināt pēcuniversitātes laiku tad un tagad. Man saņemt diplomu bija gods, lai gan reāli to neesmu praktiski pielietojis. Nevienu dienu neesmu nostrādājis jurista darbu. Pēc universitātes beigšanas absolventi tika ķerti un visām pusēm. Es vēlējos strādāt advokatūrā, kas toreiz tādām puīšiem, kas tikko bija pabeidzis augstskolu, bija neieņemama sfēra. Paliku strādāt radio, jo Radio un televīzijas galvenā pārvalde toreiz bija pakļauta Ministru kabinetam. Bet tagad – saņem diplomu, iznāc ārā no skaistās LU aulas un sāk kasīt pakausi. Kur tu iesi? Labs, slikts students, teicamnieks? Šobrīd liela nozīme ir pašiniciatīvai. Ja tu spēj orientēties pasaulē, tu vari braukt strādāt citur.»

Latviešu kalnu slēpotāja **LIENE FIMBAUERE** ieguvusi bakalaura grādu pedagogijā kā sporta un veselības mācības skolotāja. Studiju programmas izvēle nāca viegli, jo Liene interesēja sports. Trešajā studiju gadā Liene bieži piedalījās sacensībās, bet paspēja arī nokārtot ieskaites. «Ja ir jāizdara, tad ir jāizdara! Svarīgākā ir laika plānošana,» viņa saka. Pēc diploma iegūšanas gadu nostrādājusi par sporta skolotāju sākumskolā, jo vēlējās iemācītajam rast praktisku izmantojumu. Liene atzīst: «Likās, apgūstu daudz lielu mācību priekšmetu, bet kaut kādā brīdī tie man tomēr noder!» Studiju laiku viņa atceras kā jautrību – studenti smējušies kopā ar pasniedzējiem. Lai gan visiem sportistiem ir teicama fiziskā sagatavotība, katrs ir spēcīgāks kādā konkrētā disciplīnā, tomēr ieskaites jākārtot visās. Piemēram, barjeru skrējieni izskatījies visnotaļ amizants.

Liene Fimbauere. Foto: Latvijas Slēpošanas savienība (www.infoski.lv)

Gustavs Terzens kopā ar kolēģi, raidījuma «Te!» veidotāju Martu Selecku Zinātnes kafejnīcas noslēguma pasākumā 2013. gadā jūnijā Latvijas Universitātē

TV raidījumu vadītājam un radio dīdžejam GUSTAVAM TERZENAM studiju izvēlē B variantā nebija. Tā kā abi vecāki ir žurnālisti, arī dēls turpināja ģimenes tradīciju. Žurnālistikas studijās Terzens apguva patstāvīgu domāšanu un domu strukturēšanu, nepiesārņojot apziņu ar nevajadzīgu informāciju, un galu galā spēju pamatoti argumentēt savu viedokli. G. Terzens strādāja jau kopš 12. klases un arī studijas universitātē labi savienoja ar darbu. Studiju laikā patikušas daudzu pasniedzēju lekcijas, bet kā pirmo viņš atceras profesores Vitas Zelčes pasniegto «Padomju kultūras diskursu». Vēl īpaši interesējušas lekcijas, kurās varēja uzzināt vairāk par cilvēka domāšanas īpatnībām un tās strukturēšanu. Terzens labprāt diskutējis ar pasniedzējiem. Tā maģistrantūras studiju laikā kopā ar Edgaru Vaikuli un Mārtiņu Kaprānu, izmantojami argumentētu uzbrukumu, esot pārspējuši profesoru Ojāru Skudru, kurš pēc diskusijas gardi nosmējies. Gustavam Terzenam ik pa laikam tiek jautāts, vai viņš neplāno kļūt par doktoru. «Vēl valsts jāmēģina izglābt,» smejas radio dīdžejs, «gan doktora grādam pienāks laiks!»

Rakstnieks PAULS BANKOVSKIS ir pabeidzis Vēstures un filozofijas fakultāti. Viņaprāt, tā visbiežāk ir apstākļu sagādīšanās, kāpēc kāds cilvēks nolemj studēt filozofiju: «Man bija skaidrs, ka gribu nodarboties ar rakstīšanu, bet sapratu, ka tā laika žurnālistikas vai filoloģijas fakultātē man laikam gan neko daudz neiemācīs. Rīgas Lietišķās mākslas vidusskolā zināmu iespaidu bija atstājis skolotājs, kurš vadīja stundas visai brīvi interpretējamā priekšmetā, proti, filozofijā. Skolotājs bija Uldis Tīrons.»

Ar kursa biedriem netiek rīkoti salidojumi. Daļa no viņiem vēlākosursos ir mainījuši studiju programmu, un galu galā tāpat sanāk satikties – pilsētā vai interneta sociālajos tīklos. Bankovska studiju biedri ir bijuši kino un teātra režisors Gatis Šmits, arī reklāmas dizainers Valters Verners.

Pauls Bankovskis. Foto no personīgā arhīva

«Filozofijas studijas noteikti ir atstājušas paliekošu iespaidu uz to, kā es domāju vai rīkojos. Galvenokārt šo iespaidu atstāja konkrēti pasniedzēji. Filozofijas vēstures profesoram Pēterim Laizānam bija apbrīnojama atmiņa un erudīcija. P. Laizāns faktiski neizmantoja nekādus pierakstus, kabatās viņam allaž bija tikai mazas lapiņas, kurās viņš tikpat kā nemaz neieskatījās, bet runāja tieši tik klusā balsī, lai būtu jācenšas ieklausīties. Šķiet, viņš visu filozofijas vēsturi zināja no galvas. Profesors Vilnis Zariņš bija cilvēks-enciklopēdija. Viņa lekcijas filozofijas vēsturē nekad nebija tikai un vienīgi par filozofiju. Šajās lekcijās varēja uzzināt visdažādāko informāciju. Lieliska pasniedzēja bija Tatjana Semane, kas lasīja lekcijas par antīkās filozofijas vēsturi, protams, arī Helēna Celma ar stāstiem par Sudraba laikmetu Krievijā, protams – Oksana Vilnīte, un bija arī tāds allaž izspūrī, jauns un lecīgs, nupat no Anglijas pābraucis censonis Roberts Ķīlis. Jā, pat it kā visu pamatskolas un vidusskolas laiku mācītajā angļu valodā runāt un kaut ko saprast es sāku saprast tikai universitātē – burvīgās pasniedzējas Anhelitas Kamenskas piespiests. Bija ļoti daudz ārkārtīgi labu pasniedzēju, kas, šķiet, studiju laikā vienmēr ir pats galvenais!»

Žurnāliste ILZE NAGLA atceras: «Beidzot vidusskolu, man bija vairāki studiju izvēles varianti, tajā skaitā bija ķīmija un arhitektūra, bet izvēlējos žurnālistiku. Vidusskolas laikā biju žurnālistikā ieguvusi pirmo pieredzi, tāpēc šī izvēle

nāca dabiski. Mums augstskolā bija ļoti labs kurss. Tajā gadā žurnālistos uzņēma tikai 15 cilvēkus, kas ir ļoti neliela grupa. Mēs bijām tik maz, ka nevarējām atļauties neiet uz lekcijām. Ja pieci cilvēki lekciju laikā aizietu uz kino, tas būtu uzkrītoši. Bet mazā grupa mūs darīja vienotākus, mēs turējāmies kopā. Tagad, lasot lekcijas augstskolā sešdesmit studentu lielai grupai, redzu, ka viņi viens otru pat lāgā nepazīst. Manuprāt, skaistākais studiju gados ir tas, ka nevari paredzēt, kā tava dzīve iegriezīsies, kas būs nākotnē noderīgās zināšanas un prasmes. Tāpēc studiju laikā ir svarīgi izdarīt maksimāli daudz, jo ir grūti paredzēt, kas vēlāk būs noderīgs. Žurnālistikas specifika ir tāda, ka ir jāpārvalda plašs informācijas apjoms un jābūt nemitīgai interesei par pasauli. Tas nozīmē nemitīgu mācīšanos, jaunu zināšanu un prasmju apgūšanu.»

Students Should Make the Best Use of Their Studies

Famous UL graduates once were inquisitive students, and they still remember their study years very well. The graduates share their good memories of their intelligent, well-humoured and charismatic professors, their study mates and interesting and funny events, and reflect on the changes in the study process during the years. The article tells the experience of a sports journalist Gunārs Jākobsons who during his full-times studies managed to work full-time as a broadcaster at Latvijas Radio, a mountain ski-runner Liene Fimbauere, a host of TV shows and a radio DJ Gustavs Terzens, a writer Pauls Bankovskis, and a journalist Ilze Nagla.

Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātei – 15 gadu jubileja

Medicīnas fakultātes studenti Jaunā Studenta svētkos (Aristoteļa svētki) '2012 Doma Laukumā

Evija ANSONSKA

Velkot paralēles ar reiz Marisa Vētras teiktajiem vārdiem: «Likās, ka, tikai Latvijas Universitāti atklājot, ir pilnvērtīgi pasludināta arī Latvijas valsts,» varam droši apgalvot, ka tikai ar Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes atjaunošanu LU pilntiesīgi atgriezās klasiskā tipa Eiropas universitāšu saimē. Atjaunotajai Medicīnas fakultātei jau 15 gadu jubileja, kas šogad tiks atzīmēta mūsu *Alma Mater* 95-gades svinību laikā.

LU rektors prof. Mārcis Auziņš uzsver: «Pateicoties jauneklīgajam garam un akadēmiskajām ambīcijām, Medicīnas fakultāte ir viena no straujāk augošajām Universitātē, kas gadu no gada piesaista arvien vairāk studētgrībētāju no Latvijas un ārvalstīm. Straujā izaugsme ir fakultātes atjaunotāju un vadības – pirmā dekāna, tagad prodekāna prof. Ulda Vikmaņa un dekānes prof. Ingrīdas Rumbas-Rozenfeldes un domubiedru – nopelns, viņi šajos gados izveidojuši starptautiski atzītu mācībspēku un administratīvo darbinieku komandu.»

Medicīnas fakultāte mūsu *Alma Mater* darbojusies kopš LU pirmsākumiem – 1919. gada 22. septembrī fakultātē

tika uzņemti pirmie 44 pilntiesīgie studenti, bet oktobrī studijām bija reģistrējušies jau 334 cilvēki. Pirmie ārsti fakultāti absolvēja 1921. gadā. Pavisam no 1920. gada līdz 1950. gadam Medicīnas fakultāti beidza kopā 2863 diplomēti speciālisti.

Fakultāte darbojās visu Latvijas pirmās brīvvalsts laiku, Otrā pasaules kara apstākļos un arī pēckara gadus līdz 1950. gadam, kad ar Staļina dekrētu tika likvidēta, lai uz tās bāzes izveidotu Rīgas Medicīnas institūtu. Pēc 50 gadu pārtraukuma LU Medicīnas fakultāte tika atjaunota 1998. gadā, liekot pamatu jaunam medicīnas attīstības posmam.

2013./2014. akad. gadā fakultātē mācījās gandrīz 1700 studenti, kas ir 34 reizes vairāk nekā pirmajos atjaunotās Medicīnas fakultātes darbības gados. Studentu skaits Medicīnas

Profesora Gastona Bakmaņa lekcija. 20. gadu sākums.
Foto no LU Vēstures muzeja arhīva

fakultātē pēdējos piecos gados uzrādījis bezprecedenta pieauguma tempu. Jo vairāk studentu tiek uzņemti fakultātē, jo vairāk mācībspēku ir nepieciešams. Pirmajos Medicīnas fakultātes atjaunošanas gados studiju procesu un zinātnisko darbu nodrošināja 47 mācībspēki, bet 15 gados to skaits ir pieaudzis četrkārt, šobrīd fakultātē ir 172 mācībspēki, tostarp 20 profesori, 4 viesprofesori, 25 asociētie profesori, 19 docenti un 40 pētnieki.

Ārstniecības programma ir viena no četrām populārākajām studiju programmām LU. Fakultāte īpaši lepojas ar ārvalstu studentiem no Vācijas, Skandināvijas, Lielbritānijas u. c. valstīm, to īpatsvars ir visaugstākais no visām LU fakultātēm.

«Medicīnas fakultāti 15 gados ir absolvējuši 3000 jauno speciālistu – ārsti, māsas, farmaceiti un radiogrāferi. Daudzi no viņiem strādā ne tikai Latvijā, bet visā pasaulē – Amerikas Savienotajās Valstīs, Kanādā, Āzijā, Zviedrijā, Norvēģijā, Vācijā un daudzās citās Eiropas valstīs, tas norāda uz mūsu programmu konkurētspēju visā pasaulē. Nopietnais absolventu skaits un fakultātes sasniegumi ir lielisks iemesls, lai šogad LU jubilejas akadēmiskās balles ietvaros rīkotu absolventu pasākumu un kopīgi atzīmētu fakultātes jubileju,» uzsver LU Medicīnas fakultātes dekāne prof. I. Rumba-Rozenfelde.

Zīmīgi, ka jubilejas gadu fakultāte sagaidījusi jaunās telpās, kopš 2013. gada rudens tā atrodas LU sirdī – galvenajā ēkā Raiņa bulvārī 19. Tuvākajos gados jaunajās telpās Torņakalnā, kur pašlaik top LU Akadēmiskais centrs, paplašināsies pētniecības iespējas ar medicīnu saistītajās zinātnēs. Pēdējos piecos gados fakultātes pētnieki ir piedalījušies 36 zinātniskos projektos.

Gadu gaitā Medicīnas fakultātes mācību programmu piedāvājums ir strauji attīstījies. Sākotnēji bija pieejama viena studiju programma, tagad to skaits ir audzis: fakultāte piedāvā piecas pamatstudiju programmas – Ārstniecība, Farmācija, Māšzinības, Radiogrāfija un Zobārstniecība (tapsi, pateicoties mecenātei M. M. Ķiploks), divas augstākā līmeņa studiju programmas – Farmācijas un Māšzinības maģistra programmu, kā arī iespēju turpināt izglītoties rezidentūrā un doktorantūrā.

Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes Māšzinību studiju programmas absolventu izlaidums

Šajos piecpadsmit gados Medicīnas fakultāte ieguvusi uzticamus sadarbības partnerus, studijas notiek ne tikai dažādās Latvijas Universitātes fakultātēs, bet arī visās vadošajās Latvijas ārstniecības iestādēs un privātklīnikās, ir noslēgts stratēģiskās partnerības līgums ar Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcu. Pašreiz studenti tiek apmācīti astoņās slimnīcās, 30 ārstu praksēs un aptiekās.

Pateicoties veiksmīgajai sadarbībai, praktiskās iemaņas studenti sāk iegūt jau trešajā kursā, kas ir nozīmīgi studenta attīstībā un pieredzē. Studenti piedalās Eiropas Savienības izglītības programmās *Erasmus* un *Campus Europae*, visciešākā sadarbība fakultātei ir izveidojusies ar Karolīnskas institūtu un Upsalas Universitāti Zviedrijā. Studenti labprāt piedalās praksēs Vācijas klīnikās un iegūst *Europass Mobility* sertifikātu.

Ciešā mijiedarbībā ar fakultāti darbojas vairākas medicīnas koledžas, un arī to skaits tuvākajā laikā plāno pieaugt. Jau četrus gadus izcilus sasniegumus uzrāda Rīgas Medicīnas koledža un P. Stradiņa Veselības un sociālās aprūpes koledža, vēlmi pievienoties LU ir paudusi arī Rīgas 1. medicīnas koledža, kas jau parakstījusi sadarbības līgumu ar LU.

Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes Zobārstniecības mācību klīnika

Medicīnas fakultāte savā otrajā darbības posmā ir izveidojusi attīstībai labvēlīgu vidi, stabilu pamatu nākamās desmitgades sasniegumiem. Ir izdevies saglabāt un nodot tālāk fakultātes tradīcijas un izcilības gēnu, veiksmīgi to apvienojot ar mūsdienīgi organizētu studiju procesu un inovatīvu zinātnisko darbību, to atspoguļojot fakultātes moto: «Ar izcilību domās un darbos kalpot cilvēcei un dzīvībai.»

Faculty of Medicine to Celebrate Its 15th Anniversary

The restored Faculty of Medicine (FM) will celebrate its 15th anniversary the same year when our Alma Mater celebrates its 95th anniversary. FM has been a part of Alma Mater since the establishment of the University of Latvia (UL) in 1919. In 1950, FM was closed down under Stalin's order, and Medicine Institute of Riga was established instead. FM was restored only 50 years after, in 1998, and thus a new stage in the development of medicine in Latvia began. In 15 years, three thousand of new specialists have graduated from FM, among them doctors, nurses, pharmacists, and radiographers. There are ten chairs, two centres and three laboratories in FM. FM will celebrate its anniversary in new premises, as from autumn of 2013 it is located in the UL's main building on 19 Raiņa – the heart of the UL.

Latvijas Universitāte –

Kobronskanstes cietokšņu mantiniece

LU Preses centrs

Latvijas Universitātes 95 gadu jubilejas priekšvakars bija zīmīgs dažādos aspektos, tostarp arī tās praktiskās dzīves – studiju un pētniecības vides reorganizācijā. 2014. gada 28. maijā pēc vairāku gadu plānošanas, metu un celtniecības konkursu noslēgšanās, piedaloties valsts augstākajām amatpersonām, svinīgi tika ielikts pamatakmens LU Dabaszinātņu akadēmiskajam centram Torņakalnā. Pēc tam, kad 4. martā tika saņemta būvatļauja, ziemā teritorijā sākās praktiskie celtniecības darbi. Jaunā centra celtniecības sākšana ir lielākā dāvana *Alma Mater* apaļajā jubilejā, ko pasniedzam savai Universitātei, Latvijas valstij un sev pašiem.

Kobronskanstes 17. gadsimta 2. puses nocietinājumu sastāvdaļa – apakšējā daļa no slēgtas galerijas, kas cauri nocietinājumu valnim vedusi uz ārpusē esošo ravelīnu.

Foto: Mārtiņš Lūsēns

LU Akadēmiskais centrs apvienos četrus zinātņu nozaru centrus

Pirmais Akadēmiskajā centrā tiek veidots Dabaszinātņu akadēmiskais centrs, kurā apvienosies četras fakultātes: Bioloģijas fakultāte, Ķīmijas fakultāte, Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte, Medicīnas fakultāte, kā arī Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts un Ķīmiskās fizikas institūts. Šīs telpas paredzētas ap 3000 studentu, zinātnieku, mācītspēku. Iecerēts, ka šī korpusa būvniecība un labiekārtošana noslēgsies jau 2015. gadā. Nākamajās kārtās plānots izveidot Humanitāro zinātņu centru, Skolotāju izglītības centru un Sociālo zinātņu centru.

Starp Vecrīgu un dārza šķūnīšiem

LU Akadēmiskais centrs top bijušajā mazdārziņu teritorijā, vēsturiskā rajonā – pie Jelgavas ielas, kas ir daļa no vecā Jelgavas ceļa, kurš kartē iezīmēts tālajā 1764. gadā. Pirms tam šajā teritorijā atradušies mazdārziņi. Kaut arī Rīgas centrs ir tuvu, apkārtnes ainavas vasarās mēdz būt tik idilliskas, ka nekas cits, izņemot lielpilsētas dunu, par centra tuvumu neliecina. Paralēli senāku laiku liecībām – gan godību zaudējušām, gan rūpīgi koptām un atjaunotām

LU Akadēmiskā centra ēkas vizualizācija

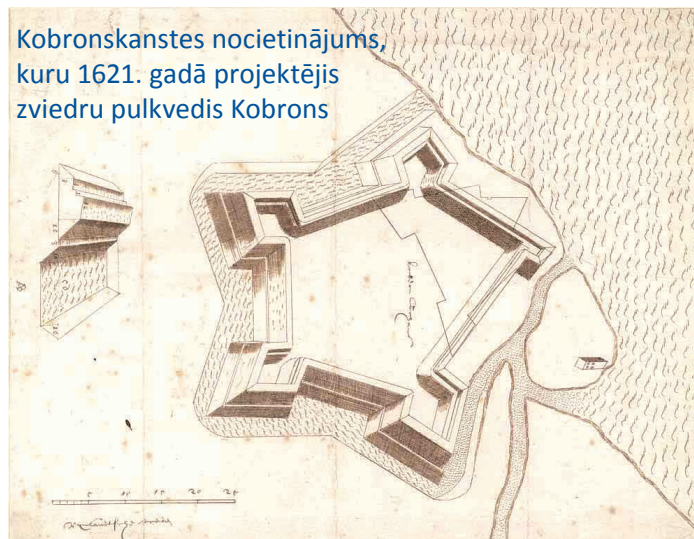
koka un mūra ēkām – un ne tik senas pagātnes reliktiem – dažādu saimniecības lietu un malkas glabāšanai paredzētiem šķūnīšiem ar skārda jumtiem – Akadēmiskā centra fonā ir Latvijas Gaismas pils, vienuviet sapludinot daudzslāņainu pilsētas vēstures mantojumu ar vienu no Latvijas šī gadsimta nozīmīgākajām celtnēm praktiskā un simboliskā izpratnē.

Atbilstoši iecerei no jaunā centra būs redzama ne tikai Nacionālā bibliotēka, bet arī Torņakalna baznīca un Vecrīgas pastkaršu panorāma. Arhitekta Vita Polkovņikova stāsta, ka teritorijas vidū iecerēts izveidot Akadēmisko laukumu, kas atrastos 5 metru augstumā, vienā līmenī ar dzelzceļa uzbērumu, no kurienes arī šos svarīgos Rīgas objektus varēs saskatīt.

Saskaņā ar Dabaszinātņu centra veidotāju ieceri ēkas vizuālajam tēlam jāatspoguļo tā nosaukuma saturs, tādēļ to apaudzēs ar pieclapu mežvīnu, kura lapas, vasarai nomaiņoties ar rudeni, no zaļām iekrāsosies koši sarkanas.

No pirmslaikiem – Ciems pie sarkanā torņa

Pirms būvniecības darbu uzsākšanas teritorijā veikta arheoloģiskā izpēte, kas bija nepieciešama, jo tajā kādreiz

Kobronskanstes nocietinājums, kuru 1621. gadā projektējis zviedru pulkvedis Kobrons

atrādās daļa jauno laiku nocietinājuma – Kobronskanstes cietoksnis, ko 1621. gadā projektējis zviedru pulkvedis Kobrons. Par izdaudzināto Ciemu pie sarkanā torņa rakstītajos avotos ir liecības kopš 13. gs. otrās puses. Kā stāsta arheologs Mārtiņš Lūsēns, darbu laikā nav atrastas precīzas konstrukcijas, kas datējamas ar to laiku, taču atrastas monētas un citi priekšmeti, kas attiecināmi uz Ciema pie sarkanā torņa pastāvēšanas laiku. Darbu laikā atklātas arī Kobronskanstes celtnu paliekas.

Raksta tapšanā izmantota LTV1 raidījuma «Ielas garumā» informācija.

LU Akadēmiskā centra Torņakalnā pamatakmens ielikšanas svinīgā ceremonija 2014. gada 28. maijā

University of Latvia – Heir to Kobronskanste Fortress

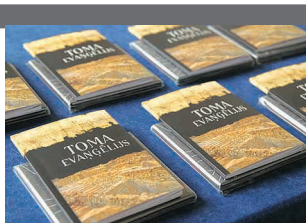
The biggest present for the UL on its 95th anniversary is the beginning of the building of the UL Academic Centre. On 28 May the highest officials of the government joined the ceremony in Torņakalns where the foundation stone the Centre of Natural Sciences of UL was laid. The Centre of Natural Sciences is the first of four centres of sciences to be built. The first stage of the construction will conclude in 2015. The Centre will accommodate around 3,000 students, scientists, and members of teaching staff. Before the construction started, an archaeological research was carried out in the construction site. It revealed the parts of Kobronskanste Fortress, coins and other items which date back to the second half of the 13th century.

Aktuāli notikumi Latvijas Universitātē

04.06.

Pirmo reizi latviešu valodā lasāms Toma evaņģēlijs

4. jūnijā LU Mazajā aula notika Toma evaņģēlija tulkojuma latviešu valodā atvēršana. Tulkotāji ir Dace Balode, Ralfs Kokins, Enija Pohomova, Guntars Rēboks (LU Teoloģijas fakultāte), grāmatas izdevējs: Latvijas Bībeles biedrība. Toma vārdā nosauktais evaņģēlijs atrasts 1945. gadā Naghamādī (Ēģiptē). Lai arī tas nekad nav bijis ietverts Bībeles kanonā, šis pirmajā vai otrajā gadsimtā tapušais teksts sniedz interesantas liecības par pirmkristietību un ir rosinājis plašu mūsdienu sabiedrības interesi.

11.06.

HZF uzvar LU Fonda konkursā un veidos āra auditorijas

LU Fonds jau trešo gadu pēc kārtas rīkoja projektu konkursu, kurā varēja piedalīties visas LU struktūrvienības. 12 projektu konkursā par labāko atzīts LU Humanitāro zinātņu fakultātes (HZF) projekts «Humanitāro zinātņu vasaras auditorijas», iegūstot balvu 6500 eiro apmērā. Projekta galvenais mērķis ir LU HZF pagalmā izveidot trīs mācību procesam piemērotas un aprīkotas kupolveida lapenes.

13.06.

LU darbinieku sporta spēles – pirmo reizi divu dienu garumā

13. jūnijā aktīvās atpūtas kompleksā «Ratnieki» tika aizvadītas ikgadējās LU darbinieku sporta spēles, kas pirmo reizi risinājās divu dienu garumā. Pēc 10 sporta veidu ieskaite šogad par sportiskāko komandu tika kronēta «Sociālo zinātņu fakultāte», kuras sastāvā palīgos bija arī divi Humanitāro zinātņu fakultātes pārstāvji. «Ratniekos» sportoja kopā 11 komandas.

25.06.

Prezentēti pirmie rezultāti no starptautiskā OECD pētījuma par skolotāju darba apstākļiem

LU Mazajā aula 25. jūnijā notika OECD starptautiskā mācību vides pētījuma (OECD TALIS) «Latvijas 5.–9. klašu skolotāji starptautiskā salīdzinājumā» pirmo rezultātu paziņošana Latvijā. Pirmie pētījuma rezultāti parāda, ka Latvijas skolotāji ir augsti izglītoti, viņiem ir plašas iespējas piedalīties profesionālajā pilnveidē, un tās tiek adekvāti izmantotas. Latvijas skolotāji salīdzinājumā ar citu valstu kolēģiem redz mazāk šķēršļu, kas var traucēt profesionālajai pilnveidei.

26.06.

Fizikas un matemātikas fakultātē atklāts Energoefektivitātes centrs

26. jūnijā LU Fizikas un matemātikas fakultātē Zeļļu ielā 8 tika svinīgi atklāts Energoefektivitātes centrs. Centrā, kas ir ierīkots Fizikas un matemātikas fakultātes laboratorijas korpusa pagrabstāvā, ir izveidotas 9 darba vietas, neliela semināru telpa, novietots jaudīgs datorklāsteris mūsdienu modelēšanas uzdevumu nodrošināšanai, kā arī instalētas eksperimentālas un mērīšanas iekārtas, no kurām vairākas ir vienīgās Latvijā un dažas tāda mēroga pat vienīgās pasaulē.

Energoefektivitātes centra atklāšana
Foto: Staņislavs Gendelis

27.06.

Apbalvoti konkursa «Atklāj savu unikālo U» konkursa uzvarētāji

27. jūnijā pasniegtas balvas LU konkursa «Atklāj savu unikālo U» uzvarētājiem. Trīs pirmo vietu ieguvēji balvā saņēma planšetdatorus *Capitall T10*, otro vietu ieguvēji – balvas no *Ghetto Games*, bet trešo vietu ieguvēji – balvas no LU. Konkursa dalībniekus apsveica LU rektors prof. Mārcis Auziņš. Konkursā jaunieši tika aicināti fotografēt objektus un vietas, kur viņi ieraudzījuši «U» burtu, piemēram, koku, mākonī u. tml.

30.06.

Latvijā viesojas zinātnieki un pētnieki no 33 dažādām pasaules valstīm

No 29. jūnija līdz 2. jūlijam LU norisinājās starptautiska zinātniska konference ISSWOV par tēmu *Values in Shock: The role of contrasting management, economic, and religious paradigms in the workplace*. Konferences goda viesis bija pasauleslavenais zinātnieks un klasiskās starpkultūru teorijas pamatlicējs – holandiešu profesors Gērts Hofstede. Šī konference pulcēja ne tikai akadēmiķus un pētniekus no visas pasaules, bet arī uzņēmumu un organizāciju vadītājus, kas ir piedzīvojuši un veikuši vērtību izmaiņas savos uzņēmumos un organizācijās.

01.07.

Medicīnas fakultāte un Minhenes Tehniskā universitāte īsteno kopprojektu gastroenteroloģijā

1. jūlijā tika uzsākts LU Medicīnas fakultātes un Minhenes Tehniskās universitātes *Klinikum Rechts der Isar* kopprojekts «Pēc endoskopiskās retrogrādās holangiopankreatogrāfijas pankreatīta novēršana, ievadot stentu (PEPSI)» (*Post-ERCP Pancreatitis Prevention by Stent Insertion (PEPSI)*). Projekta pamatā ir 2010. gadā uzsākts multicentru pētījums. Projekts turpina vairāk nekā 15 gadus ilgo sadarbību starp universitātēm, un to atbalsta Baltijas–Vācijas Augstskolu birojs.

09.07.

Iepazīstina ar starptautisku pētījumu par Latvijas skolēnu zināšanām un prasmēm finanšu jomā

9. jūlijā LU Mazajā aula tika prezentēti Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas 2012 pirmie rezultāti – «Skolēni un nauda». Pētījuma pirmie rezultāti parāda, ka 15 gadus vecu Latvijas skolēnu finanšu kompetences salīdzinājumā ar OECD valstu vienaudžiem ir vidējā līmenī. Vienlaikus rezultātu detalizētāka analīze dos iespēju ekspertiem izstrādāt un īstenot priekšlikumus skolēnu kompetenču paaugstināšanai.

10.07.

Botāniskajā dārzā notiek vasaras skaistākie svētki «Rīgas puķu balle 2014»

No 10. līdz 13. jūlijam Pārdaugavā notika LU Botāniskā dārza vasaras svētki «Rīgas puķu balle 2014». Svētku viesus priecēja ziedu, mākslas un eksotisko dzīvnieku izstādes, koncerti un radošas nodarbes. «Puķu balle 2014» bija viens no Rīgas kā Eiropas kultūras galvaspilsētas 2014 notikumiem.

no 2014. gada jūnija līdz augustam

14.07.

Iznācis SZF tapis pētījums par latviešu kapusvētkiem

Apgāds «Mansards» laidis klajā pētījumu «Latviešu kapusvētki: identitātes rituāls», kas tapis LU Sociālo zinātņu fakultātes (SZF) Sociālās atmiņas pētniecības centrā. Tā autore – komunikācijas zinātnes doktora grāda pretendente Laura Uzule un Sociālo zinātņu fakultātes profesore Vita Zelče. Grāmata vēsta par latviešu kapusvētku vēsturi un tagadni, tā uzkrājot zināšanas par latviešu identitāti.

13.07.

Latvijas skolēni no bioloģijas olimpiādes Indonēzijā pārved medaļas

Latvijas skolēni, kas šomēnes Indonēzijā 25. starptautiskajā bioloģijas olimpiādē pārstāvēja Latviju, ieguva vienu sudraba un vienu bronzas medaļu, kā arī vienu atzinības rakstu. Komandu pavadīja LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūta pētnieki Jānis Liepiņš un Agnese Kokina, kā arī Latvijas Farmaceitu biedrības prezidentes asistents tālākizglītības jautājumos Valdis Pirsko.

No kreisās: Anastasija Škoulepa, Agnese Kokina, Katrīna Daila Neiburga, Valdis Pirsko, Daniels Krims, Marta Rudzīte

20.07.

Latvijas skolēni no fizikas olimpiādes Kazahstānā atgriežas ar godalgām

No 13. līdz 20. jūlijam Kazahstānas galvaspilsētā Astanā notika 45. starptautiskā fizikas olimpiāde. Visi pieci skolēni, kas pārstāvēja Latviju, ir izcīnījuši godalgas: Rūdolfs Treilis, Luka Ivanovskis un Sergejs Blakunovs saņēma bronzas medaļu, bet Artūrs Bērziņš un Dāvis Zavickis – atzinības rakstu. Starptautiskajai olimpiādei skolēnus gatavoja LU Fizikas un matemātikas fakultātes mācībspēki un studenti, ceļu nodrošināja Valsts izglītības un saturs centrs.

No kreisās: Ģirts Barinovs, Luka Ivanovskis, Dāvis Zavickis, Artūrs Bērziņš, Sergejs Blakunovs, Vjačeslavs Kaščejevs

23.07.

LU Biznesa ideju fondā – pirmie 10 000 eiro no labvēļiem

Šā gada sākumā tika prezentēts LU Ekonomikas un vadības fakultātes Biznesa ideju fonds, kura ieceres autors un mecenāts ir LU goda biedrs un latviešu izcelsmes ASV uzņēmējs Džons Medveckis, kas fondam apsolījis piešķirt līdz 100 000 ASV dolāru lielu starta kapitālu, liekot dolāru pret katru Latvijas uzņēmēju ziedoto dolāru (eiro). Izaicinājumam atsaucās 27 privātpersonas un uzņēmumi, kopā ziedojot 10 000 eiro, tādējādi kopā ar mecenāta Džona Medvecka 10 000 eiro veidojot 20 000 eiro lielu biznesa grantu fondu studentiem.

27.07.

6. starptautiskā kognitīvo zinātņu un semantikas vasaras skola

No 27. līdz 29. jūlijam sesto reizi LU Sociālo zinātņu fakultātē norisinājās starptautiskā kognitīvo zinātņu un semantikas vasaras skola «Kvantu skaitļošana, loģika un kognitīvās

zinātnes». Vasaras skolā tika aplūkoti gan kvantu skaitļošanas teorijas jautājumi, gan arī izmantojumi informācijas vizualizācijas, dabiskās valodas tehnoloģiju un datorlingvistikas jomā, pasniedzēji bija vieni no ievērojamākajiem šīs jomas zinātniekiem pasaulē.

29.07.

Latvijas skolēni ar medaļām atgriežas no ķīmijas olimpiādes Vjetnamā

No 20. līdz 29. jūlijam Latvijas skolēnu komanda četru skolēnu sastāvā piedalījās 46. starptautiskajā ķīmijas olimpiādē (46th International Chemistry Olympiad), kas norisinājās Vjetnamas galvaspilsētā Hanojā. Divi mūsu skolēni izcīnīja bronzas medaļu. Olimpiādē piedalījās dalībnieki no 75 valstīm. Komandu starptautiskajā olimpiādē pavadīja Kembridžas Universitātes students Roberts Bluķis un LU Ķīmijas fakultātes pasniedzējs Kaspars Veldre.

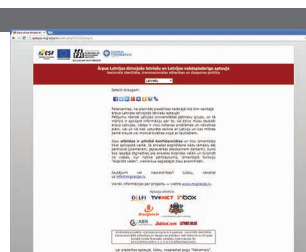

No kreisās: Edgars Klētnieks, Ritums Cepītis, Rūdolfs Treilis, Klāvs Ozols un komandas gide Nguyen Quynh Anh

04.08.

Sāk īstenot lielāko ārzemēs dzīvojošo latviešu aptauju

LU Filozofijas un socioloģijas institūta pētnieki sadarbībā ar LU Ekonomikas un vadības fakultātes pētniekiem sāk īstenot lielāko ārzemēs dzīvojošo latviešu aptauju. Tās mērķis ir iegūt daudzpusīgu informāciju gan par pēdējās desmitgadēs izbraukušajiem Latvijas iedzīvotājiem, gan par latviešu diasporu kopumā. Aptaujas anketa ir pieejama interneta vietnē aptauja.migracija.lv.

12.08.

SZF studentes veiksmīgi realizējušas Open Mind projektu

12. augustā Valmierā tika atklāts pirmais Open Mind 2014 atbalstītais projekts – LU Sociālo zinātņu fakultātes (SZF) studenšu Elīnas Ozoliņas un Līgas Raģeles projekts «Vizuālā baudījuma iespējas Valmieras pensionāta senioriem». Šis ir viens no trīs projektiem, kas šogad saņēma finansējumu, un tas paredz Valmieras pensionātā nodrošināt projektoru, mājas kinozāli un ekrānu, kas pensionāta iemītniekiem ļautu kopīgi skatīties filmas, fotogrāfijas un emocionāli piepildītu senioru ikdienu.

No kreisās: Elīna Ozoliņa un Līga Raģele
Foto: Jānis Buls

19.08.

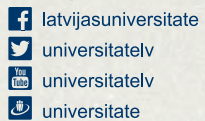
Papē atklāts pasaulē pirmais migrējošo sikspārņu ķeršanai būvētais murds

Uzsākot vērienīgu starptautisku sikspārņu izpēti projektu, LU Bioloģijas institūta Ornitoloģisko pētījumu centrā Papē 19. augustā Latvijas un Vācijas biologi atklāja pasaulē pirmo murdu, kas būvēts tieši migrējošo sikspārņu ķeršanai. Tas ļaus sikspārņus noķert lielā skaitā, kas ir izšķiroši svarīgi, lai rastu atbildes uz daudziem līdz šim neatbildētiem jautājumiem gan par šo zīdītāju fizioloģiju, gan ziemošanas vietām.

Natūza sikspārnis – izplatītākā migrējošo sikspārņu suga Latvijā, kas rudenī dodas uz ziemošanas vietām Dienvidēiropā un Rietumeiropā
Foto: Viesturs Vintulis

www.gribustudet.lv

ISSN 1691-8185

9 771691 818502